

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1876. Andra Kammaren. N:o 20.

Lördagen den 11 Mars 1876.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

§ 2.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, enligt öfverenskommelse mellan Herrar Talmän, gemensamma omröstningar för afgörande af åtskilliga frågor, hvarom Kamrarne vid behandlingen af Stats-Utskottets utlåtanden N:is 16, 20 och 21, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Andra, Sjette och Sjunde hufvudtitlar, fattat stridiga beslut, komme att anställas vid början af sammanträdet nästa lördagen 18 innevarande månad under förutsättning att de af Stats-Utskottet föreslagna voteringspropositioner dessförinnan blefve af Kamrarne godkända.

§ 3.

Föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:

Stats-Utskottets utlåtande N:o 18, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde hufvudtitel; samt

Lag-Utskottets utlåtanden N:is 21 och 22.

Herr vice Talmannen begärde ordet och yttrade: Jag tager mig friheten hemställa, det Kammaren måtte besluta, att Stats-Utskottets nu för andra gången bordlagda utlåtande N:o 18, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde hufvudtitel, måtte uppföras främst på föredragningslistan till Kammarens sammanträde nästkommande onsdag.

Kammaren biföll Herr vice Talmannens framställning; och skulle alltså Stats-Utskottets ifrågavarande utlåtande å föredragningslistan för sammanträdet nästa onsdag uppföras främst bland de ärenden, hvilka då, såsom tvänne gånger bordlagda, borde till afgörande företagas.

Andra Kammarens Prot. 1876. N:o 20.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets utlåtande N:o 30, i afseende å sättet för fortsatt bildande af den till säkerhet för Hjälmare kanal och slussverks framtida underhållande afsatta fond.

§ 5.

Förekom till behandling Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 1, angående allmänna bevillningen.

*Angående
upphörande
af den s. k.
personliga
skyddsafgiften.*

Punkten 1.

Utskottet hade hemställt, att Herr *J. Smedbergs* motion N:o 56 — hvaruti föreslagits, att Riksdagen måtte besluta, att den så kallade personliga skyddsafgiften, som nu utgår med 40 öre för man och 20 öre för qvinna, skulle från och med nästkommande år upphöra — icke måtte bifallas.

Herr Smedberg anförde: Ehuru måhända ingenting denna gång står att i saken uträtta, då Första Kammaren redan bifallit Utskottets afstyrkande utlåtande, kan jag likväl ej underlåta att yttra några ord, för att derigenom visa anledningen, hvarföre jag ansett mig böra framlägga en motion i ämnet. Utskottet har uppdragit en historik öfver den personliga skyddsafgiften och de förändringar, den undergått från 1812, då den först antogs, till närvarande stund och Utskottet har gjort detta för att derigenom få tillfälle att framhålla "huru ansenligt ifrågavarande afgift blifvit under tidens lopp förminskad." Detta är nog sant, men jag vågar påstå, att dessa lindringar öfver hufvud taget icke kommit de mindre bemedlade klasserna till godo, ty från den personliga skyddsafgiften, hvilken borde erläggas endast af dem, som erlade mantalspenningar, voro åtskilliga kategorier, hörande till de fattigare klasserna, befriade ända till 1860 eller 1862, då de nu gällande grunderna för allmänna bevillningen antogs.

Dit hörde t. ex. gemenskapen vid arméen och flottan, åtskilliga socknar i Dalarne m. fl. provinser, äfvensom ålderstigne af allmogen och de som icke hade mer än $\frac{1}{4}$ mantal i bruk, men hade 4 minderåriga barn — hvilka voro befriade från mantalspenningars erläggande och i följd deraf jemväl från personlig skyddsafgift. Då numera dessa undantag från erläggande af mantalspenningar och i följd deraf äfven från personlig skyddsafgift icke längre ega rum, utan *alla* utan undantag skola betala båda dessa afgifter, så hafva de i ekonomiskt afseende mindre väl utrustade samhällsklasser, hvilka förut voro alldes befriade, icke erhållit någon lindring i denna slags beskattning, utan tvärtom en tillökning. Då vidare utom den bevillning, som till kronan erlægges, tillkommer sjukvårdsafgift till kurhusen, kommunal-utskylder, folkskoleafgifter m. m., hvilka, såsom bekant, äro i tillväxt år för år, så synes det mig helt naturligt att missnöjet hos de mindre

bemedlade är stort och växer i jembredd med de kommunala utskyl- derna. Jag vågar försäkra att missnöje och klagan i detta afseende förefinnes, ehuru Utskottet säger mig derom ingenting hafva försport.

Med afseende å behovet för staten af denna inkomsttitel, tillåter jag mig anmärka att då — såsom vi alla veta — statsverkets inkomster för i år med 3,983,000 kronor öfverstiga hvad nu gällande riksstat upptager, behöfver Riksdagen ej för denna gång åtaga sig högre be- villning än 1,900,000 kronor, i stället för 2,800,000 kronor vid sist- lidne riksdag. Riksstaten kunde derföre utaff olägenhet undvara de 600,000 å 650,000 kronor, hvartill den personliga skyddsafgiften beräknas. Det blefve ändå ett öfverskott af vid pass 300,000 kronor. Det kan ur statsekonomisk synpunkt ej vara lämpligt att hopa öfverskott, ty erfarenheten har gifvit vid handen, att ju mera tillgångar och inkom- ster staten eger, ju mera växa behofven.

Jag hyser som sagdt inga öfverdrifna förhoppningar om framgång för mitt förslag, men hemställer till denna Kammare, hvilken före- trädervis representerar eller visat sig hylla sparsamhets- och skatte- lindringsprinciperna, huruvida det icke vore skäl att bifalla min motion. Jag hemställer derföre, Herr Grefve och Talman, om proposition å afslag till den föredragna punkten af Utskottets betänkande och bi- fall till min motion.

Herr Fredricson: Det förefaller mig besynnerligt att denna motion återkommit två tre riksdagar å rad.

I den ort, jag representerar, har intet missnöje sports i anled- ning af den ifrågavarande obetydliga afgiften, som efter hvad namnet antyder utgör ersättning till staten för det skydd till person och egen- dom hvarje invånare i landet åtnjuter. Skulle denna afgift bortta- gas, så förlorar staten en årlig inkomst af 6 eller 700,000 kronor och skulle man sedan fortsätta att plocka bort den ena inkomsttiteln efter den andre, stode sig staten till slut ganska klent.

För min del yrkar jag bifall till Utskottets betänkande.

Herr Johan Jönsson: Oaktadt genom Utskottets afstyrkande af Herr Smedbergs motion frågan om afskaffande af ifrågavarande personliga skatt icke har stora utsigter till framgång, kan jag dock icke underlåta nämna, att jag hyser fullkomligt enahanda åsigt som motionären. Den personliga skyddsafgiften trycker de lägre samhälls- klasserna. Utskottet har framhållit alla de förändringar denna skatt undergått och anser att på grund af de nedsättningar i beloppet, som tid efter annan egt rum, afgiften nu är så obetydlig att den gerna kan stå kvar. För min del tycker jag att just derföre att den är så liten, den kan utan stor olägenhet för staten helt och hållet afskaffas, i synnerhet som derigenom de mindre bemedlade erhålla lindring i beskattning. Utsigten till framgång må vara stor eller liten — jag skall åtminstone göra yrkande på afslag till Utskottets förslag i den föreslagna punkten och bifall till Herr Smedbergs motion.

Herr Per Nilsson i Kulhult: Jag vill icke förneka, att bortta-

*Angående
upphörande
af den s. k.
personliga
skyddsafgiften.
(Forts.)*

*Angående
upphörande
af den s. k.
personliga
skyddsafgiften.
(Forts.)*

gandet af en så beskaffad skatt som den personliga skyddsafgiften, hvilken är lika för alla, fattiga och rika, ju kan hafva mycket skäl för sig. Men i betraktande af dels den ifrågavarande afgiftens ringa belopp -- 40 öre för man och 20 öre för qvinna -- dels att frågan om dess nedsättande eller borttagande på senare tider ofta varit föremål för Riksdagens pröfning och sist år 1874, utan att vinna understöd af denna Kammare, tror jag att Bevillnings-Utskottet handlat både konsekvent och riktigt, då detsamma icke heller nu förordat det framställda förslaget om den personliga skyddsafgiftens upphörande; hvilket Utskottet dessutom funnit sig så mycket mindre befogadt att göra, som måhända snart nog en ny bevillningsförordning är att förvänta.

Jag yrkar bifall till Utskottets afstyrkande utlåtande.

Herr Engman: Efter det den personliga skyddsafgiften blifvit nedsatt till det ringa belopp, hvarmed den nu utgår, nemligen 40 öre för man och 20 öre för qvinna, anser jag för min del, att man gått så långt man billigtvis kan begära. Såsom synes af Bevillnings-Utskottets utlåtande, skulle ett beslut om nämnde afgifts upphörande vara detsamma som att årligen bortkasta omkring 650,000 kronor -- något, hvartill jag åtminstone icke kan se något skäl. Finna vi deremot vissa personer vara för lågt beskattade för kapital och arbete, i jmförelse med de mindre bemedlade klasserna, så låtom oss då hellre höja bevillningen för dem, men den personliga skyddsafgiften stå kvar. Vi veta hurusom kurhus- m. fl. kommunalafgifter utgå personelt med tillsammans endast en à två kronor årligen för hvarje person, och det tror jag äfven en arbetare kan betala likaväl som andra medlemmar i samhället, då jag aldrig hört något klagomål deröfver.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan i den föredragna punkten.

Öfverläggningen var slutad. Sedan Herr Talmannen gifvit propositioner i enlighet med de yrkanden, som derunder blifvit gjorda, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 2.

*Angående
befrielse från
bevillning för
nybyggnader i
Stockholm.*

Herr A. Bergström hade i sin motion N:o 87, med afseende å fastigheter i Stockholm, föreslagit, att Riksdagen måtte besluta och medgifva:

a) att egare af nybyggnader, hvilka å förut icke bebyggd tomt inom hufvudstadens område blefve under loppet af tio år, räknade från och med år 1877, uppförda, skulle åtnjuta frihet från utgörande af bevillning efter 2:dra artikeln i Bevillnings-stadgan under en tid af tjugo år;

b) att för ombyggnader, hvilka under loppet af berörda tio år blefve från grunden å förut bebyggd tomt företagna, skulle åtnjutas frihet från förenämnda bevillning under en tid af femton år;

c) att, i de fall, före utgången af ofta nämnda tio år, tillbyggnad å ännu ej bebyggd gårdsyta skedde eller påbyggande af ny våning å redan uppfördt hus företoges, allt till beredande af nya boningslägenheter, vederbörande egare skulle för till- eller påbyggnad åtnjuta föreslagna bevillningsfrihet under en tid af 12 år; dock att, i de under mom. b) och c) omnämnda händelser, bevilling, utan rubbning af det äldre förut åsatta bevillingstaxeringsvärdet, efter samma värde fortfarande skulle utgöras, på det någon miskning i statsinkomsterna icke måtte uppstå.

*Angående
befrielse från
bevilling för
nybyggnader i
Stockholm.
(Forts.)*

Beträffande denna motion, hade Utskottet i förevarande punkt hemställt:

att densamma icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Efter föredragning af ifrågavarande ärende anförde

Herr Stråle: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Det är ingalunda min afsigt att begära någon ändring i det slut, hvartill Bevillnings-Utskottet kommit i anledning af Herr Axel Bergströms motion, lika litet som det ett ögonblick kunnat vara min mening att förneka den välvilja och det intresse för den kommun jag, liksom motionären, tillhör, hvarom hans förslag vittnar. Den frågan framställer sig dock för mig, huruvida detta förslag, äfven om det lyckades tillvinna sig Riksdagens bifall, skulle blifva tillfyllestgörande för det ändamål, motionären dermed åsyftar. Jag vill icke inlåta mig på den principiela delen af frågan, huruvida det i allmänhet kan vara fördelaktigt och statsekonomiskt klokt att tillskapa ett undantagsförhållande, som, säge hvad man vill, närmar sig en återgång till de gamla privilegierna. Åtminstone anser jag, att företag sådana som de, hvarom här är fråga, böra öfverlemnas åt den enskilda företagsamheten. Men deremot ber jag att få yttra några ord om frågans praktiska inverkan på det mål, hvartill motionären med sitt förslag syftar, i hvilket afseende jag tillåter mig framlägga ett par exempel. Jag har här en debetsedel för Rörstrands fabrik. Den fastighetsskatt, som ingår till kronan för denna fabrik, uppgår till 419 kronor 87 öre, under det den skatt, som går till kommunen och som är beräknad efter samma grund, som den till kronan, utgör omkring 3,000 kronor. Det är uppenbart att, om någon ombyggnad af denna fabrik skulle företagas, så måste följden af ett bifall till motionen blifva den att antingen den skatt, som rätteligen baseras på samma grund som skatten till staten, äfven måste upphöra — hvarigenom denna inkomst ovillkorligen går förlorad för kommunen och måste ersättas genom dess fördelning på andra kommunens fastighetsegare — eller också måste skatten till kommunen fortfarande utgå, och då lärers skatten till kronan i förhållande till kommunalskatten blifva af jembörelsevis mindre betydelse. Ett annat exempel. Nu lärers värdet af så beskaffade byggnader, som motionären afser, icke uppgå till så betydliga belopp. Men jag antager, att vissa af dem kosta 50,000 ända till 100,000 kronor. I förra fallet utgör bevillningsafgiften 25, i senare fallet 50 kronor.

Angående
befrielse från
bevilning för
nybyggnader i
Stockholm.
(Forts.)

Nu lärer väl ingen med fog kunna påstå, att en så ringa afgift skulle kunna ega någon slags inverkan på kapitalisternas benägenhet att bygga eller icke. Jag tillåter mig äfven erinra om huru obetydlig denna afgift är, jemförd med priset på byggnadsmaterialier. Under de senaste 15 åren, då jag genom uppförande af åtskilliga byggnader fått erfarenhet om dessa förhållanden, har priset på tegel varierat mellan 26 och 55 kronor per 1,000. Likaså har priset på kalk varit 100 procent högre och lägre, för att nu ej tala om arbetslönerna. Man torde finna att på ett klokt beräknadt byggnadsföretag kunna inbesparas mycket större summor än som skulle vinnas genom den föreslagna åtgärden. Dertill kommer också att hos Stockholms stadsfullmäktige för närvarande föreligger ett förslag till ändring i byggnadsordningen, enligt hvilket byggnader af trä och korsvirke skulle få uppföras temligen långt in i staden, och det ligger i öppen dag att en sådan förändring måste så mycket reducera byggnadskostnaden att en inbesparing på fastighetsskatten skulle vara jemförelsevis en obetydlighet. Slutligen kommer härtill att ett bolag är under bildande för införande af spårvägar i Stockholm, och det lider intet tvifvel att detta skall verka ett bättre förhållande med afseende å bostäder och afhjelpa den derå nu varande bristen.

På samma gång jag erkänner det välvilliga syftet i motionen måste jag sålunda för min del förklara mig nöjd med det slut, hvartill Utskottet kommit, och yrkar bifall till dess utlåtande.

Herr Carl Ifvarsson: Då den ärade motionären icke synes vara närvarande vid tillfället, finner jag det vara på sin plats att någon annan upptagit frågan till diskussion, enär motionen väl icke bör såsom en själfspilling i tysthet begrafvas. Jag beklagar emellertid att motionären icke är tillstädes, ty man kunde måhända då erhållit upplysningar, som gjort att man kunde kommit på andra tankar än hvartill man vid en blott och bar genomläsning af motionen kunnat komma. För mig framstår den nu nästan såsom en bild af motionärens yttranden såväl vid flera tillfällen under riksdagens lopp som ock af hans verksamhet under en annan period. Jag minnes att vid remissen af statsverkspropositionen i början af denna riksdag den ärade motionären talade mycket om "realpolitik", då han ock tillerkände mig den äran att vara en framstående representant för denna slags politik. Om jag kunde finna detta hans påstående riktigt, skulle jag anse det i högsta mätto lyckligt för mig att hafva förvärfvat en sådan bundsförvandt som den ärade motionären, ty jag anser hans förevarande förslag innehålla just hvad jag förstår med realpolitik. Han nämnde vid ett annat tillfälle något om "den parlamentariska smekmånaden". Jag tror att äfven detta uttryck kan i visst afseende tillämpas på hans motion. Man har mycket hört talas om bostadsbristen, och kunde man antaga att motionärens syftemål med motionen vore att afhjelpa denna brist på sätt han föreslagit och således medverka till ett bättre sakernas tillstånd i detta hänseende för de mindre bemedlade klasserna, så kunde man verkligen säga att det låge i förslaget något som kunde kallas att "smeka", men Utskottet har icke tyckt så, och måhända är det icke heller så.

Man ser äfven — jag nämnde det nyss — i motionen ett exempel på hvad den ärade motionären verkat förut i ett annat hänseende och följden af denna hans verksamhet. Om jag icke missminner mig, var han en af de främste representanterne för Sverige vid verldsutställningen i Wien. Jag klandrar icke utgifterna för dessa ändamål; jag tror dessa utställningar kunna medföra stor nytta, men man vill också gerna hafva något påtagligt bevis att landet verkligen haft nytta af den erfarenhet som kan hemtas från dylika utställningar. Jag ser nu också att den ärade motionären till utgångspunkt och grund för sitt förslag åberopat den erfarenhet han vunnit vid utställningen i Wien. Det hela förefaller mig såsom ett beläte för denna af honom sjelf framhållna realpolitik, ett beläte visserligen insvept i svensk drägt, men tillskuret efter österrikiskt mönster; det återstår att se huru det passar in på våra förhållanden. Den valuta Sverige fått för sina utgifter i och för verldsutställningen i Wien, synes mig verkligen icke synnerligen stor, om detta skall vara ett prof derpå.

*Angående
befrielse från
bevilning för
nybyggnader
Stockholm.
(Forts.)*

Som jag nämnt är det att beklaga att motionären icke vid detta tillfälle är tillstades; han skulle helt visst kunnat säga något som betog föreställning om motionens syftemål, hvartill densamma, såsom jag påpekat, möjligen kunde gifva anledning, men såsom saken nu står och då Utskottet bjudit goda skäl för sitt afstyrkande, lär det icke vara annat att göra än att bifalla Utskottets förslag och afslå motionen. Jag skulle annars gerna hafva velat blifva öfvertygad att i motionen funnes något gagnande för det stora hela, ja, om också blott för Stockholms stad, men Utskottet har icke heller kunnat visa att så är förhållandet.

För närvarande yrkar jag således bifall till Utskottets förslag; måhända får jag anledning att yttra mig vidare härom.

Herr Gumælius: Jag vill deremot hoppas att denna diskussion må nalkas sitt slut. Det är, så vidt jag vet, första gången som det hänt att en motion, den der blifvit af Utskottt enhälligt afstyrkt och hvilken motionären underlätit att försvara, föranledt diskussion i Kammararen från deras sida uteslutande, hvilka varit af samma åsigt som Utskottet. Den förste talarens yttrande förvånade mig derföre i början, men under dess fortgång trodde jag mig kunna antaga, särskildt med afseende å hans plats i Kammararen, att han ville söka draga ut på tiden till dess motionären kunde hinna upp, om han också icke sjelf ville stå för motionen. Mig föreföll det sannolikt att motionären ej *ville* hinna upp, och den ärade talaren kunde således hafva råkat med sin väntjenst göra honom en otjenst, om han nemligen hade lyckats i sitt bemödande.

Hvad den senaste talarens yttrande angår, så hade det utan tvifvel varit mera lämpligt om detsamma afgifvits någon gång i motionärens närvaro än i hans frånvaro.

Jag hemställer att denna diskussion må slutas.

Herrar *Lars Ersson* i Wik och *Hagerman* instämde med Herr Gumælius.

Angående
befrielse från
bevillning för
nybyggnader i
Stockholm.
(Forts.)

Herr Key: Jag kan deremot icke dela den siste talarens uppfattning, ty när en motion undergått behandling i Utskott, så, vare sig den blifvit tillstyrkt eller afstyrkt, är den allmän egendom och det är hvarje ledamots af Kammaren rätt och ligger inom hans fulla befogenhet att yttra sig öfver densamma, motionären må nu vara tillstades eller ej, försvara sin motion eller underlåta det. Det har stått den ärade motionären fullkomligt fritt att passa på och försvara sin motion eller icke, allt efter behag, men jag instämmer i Carl Ifvarssons beklagande att motionären icke är närvarande, då han sannolikt med vanlig oförskräckthet skulle ställt sitt bröst i brechen. Som det nu är ber jag, äfven om Herr Gumælius icke tycker om det, att få göra några anmärkningar mot motionen och dess syfte, ty den berör icke blott hufvudstaden utan äfven landsorten, såsom jag straxt skall visa.

Vid remissen af statsverkspropositionen yttrade den ärade motionären följande: "För min del tror jag att det vore lyckligare om man sökte att ur grundlagens bestämda ordalag och bud deducera rättsgrundsatsen än att inskränka sig till talet om grundlagens anda; ty i denna tid af en kraftig realpolitik, hvilken i Herr Carl Ifvarsson har en så framstående representant, slår man icke någon med *andan*." Det är märkvärdigt huru snart nog detta yttrande blifvit profetiskt på den ärade motionären sjelf. Utskottet har funnit sig så litet slagen af andan i denna motion att icke någon enda af dess ledamöter reserverat sig mot det slut, hvartill Utskottet kommit, och icke nog härmed: ingen har ens reserverat sig mot *motiveringen*, som är ganska amper. Utskottet har sagt, att det icke "*kunnat undgå*" att afstyrka motionärens förslag, det har talat om det "*vanskliga*" och "*mindre välbetänkta*" och slutligen säger Utskottet att förslagen "*sakna äfven nödig begränsning*." Jag ber att få deri instämma; ty hvad skulle följden blifva om Riksdagen bifölle förslagen och således de som här i Stockholm bygde å förut icke bebyggd tomt skulle få 20 frihetsår, de som bygde från grunden å förut bebyggd tomt 15 frihetsår, och de som bygde till sina hus 12 frihetsår? Följden skulle naturligtvis blifva den att från alla Sveriges städer, der bostadsbrist förefinnes, enahanda anspråk komme att väckas. Och icke nog dermed! — det är icke tillräckligt att hafva bostad, man måste äfven hafva födoämnen. Om nu landtmannen ser sig nödsakad att bygga om sin ladugård eller sitt mejeri, så måste han naturligtvis för att hålla sig skadeslös öka priset på jordbruksalstren; han måste beräkna sig ränta på de penningar han utlagt för ombyggnaden. Han behöfver äfven bygga större och rymligare logar och spannmålsmagasiner o. s. v. Nåväl! hvarföre skulle icke äfven han kunna med lika rätt yrka på skattefrihet för dessa byggnader. Än mera! Vi finna huruledes i Stockholm bankanstalterna, den ena efter den andra, bygger *nya* hus, bygga *om* dem eller *till* dem.

Vidare har man t. ex. "Grand hotel" som är ett stort etablissement för beredande af ett ökad antal "bostäder" i Stockholm. Nu föreslår motionären, att "bevillning utan rubbning af det äldre förut åsatta bevillningstaxeringsvärdet, efter samma värde fortfarande skulle utgöras." Om man då tänker sig det ringa taxeringsvärde, som fans

på det hus, hvilket förut stod på den plats, der Grand hotel nu är uppfördt, så frågas, om meningen är, att detta taxeringsvärde fortfarande skall gälla äfven för Grand hotel, eller om denna byggnad skall hafva två särskilda taxeringsvärden, ett lägre för bestämmande af skatternas belopp och ett högre för in-teckningars beviljande och rösträttens utöfvande. Det var icke utan skäl, som Utskottet befarande, att ett sådant stadgande, som det motionären vill hafva infördt, skulle komma att föranleda åtskilliga svårigheter i ett och annat afseende.

Jag har icke kunnat underlåta att yttra mig i denna fråga, emedan jag icke vill att man skall få anledning att draga den slutsats, att vi på landsbygden skulle hysa några dylika anspråk på att få skattefrihet för de byggnader, som vi der komma att uppföra. För min del åtminstone kan jag icke finna annat än att Utskottets förslag är särdeles välbetänt. Men jag har äfven af en annan anledning velat uttala mina åsikter om motionärens förslag och det derföre att jag anser detsamma vara af temligen stor vikt och betydelse, icke i och för sig utan derföre att det *kunnat* framkommit från det håll, som skett.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Stråle: För min del är jag af alldeles samma uppfattning som den siste ärade talaren derutinnan, att det skulle vara en otillbörlig inskränkning af yttranderätten, om det icke vore tillåtet att yttra sig i andra frågor, än dem, hvori man hyser en mot Utskottets motsatt åsigt. Särskildt uti nu föreliggande fråga har anledning förefunnits att taga till ordet just för att få densamma bättre belyst, hvilket också ganska riktigt skett, isynnerhet genom den siste ärade talarens yttrande. För min del tillät jag mig icke att, då jag förra gången hade ordet, inlåta mig på den principiela delen af frågan, synnerligast som derom kunde vara betydligt mera att säga, än som vid detta tillfälle kan låta sig göra.

Med anledning af den ärade representantens från Örebro yttrande, att jag med mitt anförande endast afsett att draga ut på tiden, till dess motionären kunde hinna uppkomma, samt att jag sökt understödja motionen, så torde det först tillåtas mig nämna, att det efter min uppfattning är ett högst besynnerligt sätt att hjälpa en sak, då man söker anförä alla möjliga skäl för att slå ihjäl densamma. Åtminstone kan jag för min del icke finna annat, än att jag icke borde hafva yttrat mig såsom skedde, för den händelse det varit min afsigt att understödja motionen. Om det emellertid kan intressera den ärade talaren från Örebro eller möjligen någon annan ledamot af Kammaren att få veta, hvad som varit min afsigt, då jag tillät mig att yttra mig i frågan, så — ehuru den torde ligga i så öppen dag, att något tvivel derom icke ens bort kunna uppstå — vill jag nämna, att jag, såsom tillhörande samma kommun som den ärade motionären, icke velat genom min tystnad anses dela motionärens åsigt eller de fromma önsknigar, som legat till grund för motionen. För öfrigt vill jag endast erinra om ett ordspråk som härvid synes ligga nära

*Angående
befrielse från
beviljning för
nybyggnader i
Stockholm.
(Forts.)*

*Angående
befrielse från
bevilning för
nybyggnader i
Stockholm.
(Forts.)*

till hands, att nemligen "ingen annan tittar bakom dörren, än den som sjelf stått der".

Herr Nils Larson: Det är visserligen riktigt, hvad en talare på kalmarbänken yttrade, eller att man har full rätt, att uttala sig emot innehållet af en motion, om den än icke blifvit understödd vare sig af Utskottet eller af någon ledamot inom Kammaren, ehuru det väl i allmänhet icke är vanligt, att, då Utskottet afstyrkt bifall till motionen och ingen inom Kammaren uppträder för att försvara den, en längre diskussion i saken utspinner sig. Jag vill dock icke förneka att, om så sker, äfven detta kan hafva sitt goda med sig. Vi veta nemligen alla, hurusom det händer med vissa frågor att de tagas upp den ena riksdagen efter den andra. Detsamma skulle möjligen kunna hända äfven med ifrågavarande motion, om det icke genom den öfverläggning, som vid detta tillfälle egt rum om densamma, visat sig, att den vid en kommande riksdag icke kunde hafva någon utsigt att vinna framgång. Jag har således för min del intet emot att denna öfverläggning uppstått, ehuruväl jag i likhet med hvad en talare från Örebro antydde, må kunna medgifva, att något yttrande här icke förefallit, som kunnat gifva någon synnerligt stor anledning till öfverläggningens uppkomst. Men här har yttrats att det skulle vara något så beklagligt deruti, att motionären sjelf icke varit närvarande vid öfverläggningen i frågan. Jag tror icke att man har hvarken rättighet eller någon som helst anledning att beklaga detta förhållande. För min del kan jag af detsamma icke sluta till annat än att motionären, för så vidt han icke eljest möjligen varit förhindrad att tillstådeskomma, måtte hafva låtit sig nöja med de skäl, som Utskottet anfört för afstyrkande af motionen, samt att han på den grund icke vidare vill hålla på sin sak utan låta den falla. Och om således motionären sjelf låtit sig nöja med det slut, hvartill Utskottet kommit, tycker jag att äfven vi andra böra vara nöjda. Hvad mig sjelf beträffar, är jag särdeles belåten dermed att motionären icke vidare förfäktar sin sak, emedan jag, såsom ledamot af Utskottet, bidragit till dess beslut att afstyrka motionärens förslag. Ja, i ännu ett annat afseende är jag glad till och med öfver hvad som nu förefallit. Jag har nemligen tyckt mig märka, att någon äldre räkning mellan ett par af talarne och motionären ända hittills icke varit afslutad; och om denna räkning genom hvad som nu tilldragit sig kan få anses afslutad, skall det vara för mig ett synnerligt stort nöje.

Herr Carl Ifvarsson: Jag kan för min del ingalunda inse, att det skulle vara alldeles likgiltigt för Kammaren huru den föreliggande motionen än komme att behandlas, derföre att motionären sjelf låtit sitt förslag falla. Det låter ju tänka sig att någon annan ledamot af Kammaren kunde vilja understödja hans förslag, och i alla händelser torde det vara fullt på sin plats att Kammararen pröfvar detsamma, äfven om motionären sjelf icke är tillstådes. Då emellertid motionären nu icke sjelf försvarar sitt förslag, så kan möjligen hända att äfven den, som annars velat understödja detsamma, känner sig villrådlig. Sådant förhållandet nu är, och då, som sagdt.

motionären sjelf låtit sitt förslag falla och ingen annan uppträd till för-
 svar för detsamma, återstår för oss ingenting annat än att göra detsamma
 som motionären. Det kunde emellertid lätt hafva händt, att saken gestaltat
 sig helt annorlunda, och hvarföre skulle man då icke begagnat sig af tillfället
 att upptaga frågan. Jag kan sålunda icke se något ondt uti att ämnet
 kommit på tal, utan det har tvärtom varit allt skäl att fästa uppmärksamheten
 derpå, isynnerhet i betraktande af den samhällsställning, hvori
 motionären befinner sig, och med hänsyn till sakens egen beskaffenhet.

Sedan öfverläggningen härmed förkarats slutad, bifölls Utskottets
 förslag.

Punkten 3.

Blef jemväl bifallen.

I punkten 4 hade Utskottet föreslagit:

att 3:dje mom. af 7 § i Bevilningsstadgan måtte erhålla följande
 lydelse:

“3:o. Inkomst genom bruks-, fabriks- och handelsrörelse, sjöfart,
 handverk eller annat yrke samt de med tjänstebefattning förenade
 obestämda eller extra inkomster taxeras för det löpande året och böra
 i allmänhet beräknas på grund af förhållanden under näst föregående
 året.

Indelta, likasom andra i spanmål eller persedlar utgående löner
 upptagas till det kontanta belopp, de efter senast för orten fastställt
 markegångspris utgöra.

Vid beräkningen af behållen inkomst af kapital eller arbete iakt-
 tagas för öfrigt de i dessa hänseenden meddelade bestämmelser och
 närmare föreskrifter, som ofvan åberopade instruktion för bevilnings-
 taxeringarnes verkställighet innehåller.

*Inkomster, som förvärfvats efter avslutande af föregående årets
 taxeringsförrättningar och vid dessa ej blifvit beskattade, beräknas
 och taxeras det näst derpå följande år.*“

Herr Biesert, som, enligt anteckning å betänkandet, inom Ut-
 skottet reserverat sig mot denna hemställan, begärde nu, efter dess
 uppläsning, ordet, och yttrade: Af den utaf mig afgifna, vid be-
 tänkandet fogade reservationen synes, att jag för min del icke kunnat
 biträda det förslag, Utskottet i denna punkt framlagt. Jag ber nu att
 få andra de skäl, på grund af hvilka jag reserverat mig. Det heter
 uti Utskottets motivering:

“Efter hvad Utskottet inhemtat, har det i första punkten af 7 §
 3:dje mom. innefattade stadgande, hvad angår de med tjänstebefattning
 förenade obestämda eller extra inkomster, vid tillämpningen ledt der-
 hän att ett af särskilda förhållanden betingadt arvode, som tillfallit
 innehafvaren af en tjänstebefattning under loppet af de sista månaderna
 af ett år, efter taxeringsförrättningarnas avslutande, samt fördenskull
 ej för det året taxerats, blifvit skattefritt, ity att året derpå veder-

*Angående
 befrielse från
 bevilning för
 nybyggnader
 Stockholm.
 (Forts.)*

*Angående
 ändring i § 7
 mom. 3
 Bevilnings-
 stadgan.*

Angående
ändring i § 7
mom. 3
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

börande, under åberopande hurusom enligt nämnda stadgande de med tjänstebefattning förenade obestämda eller extra inkomster skola för det löpande året taxeras, ansett berörda arfvode ej kunna för då löpande året beskattas, enär detsamma under föregående året förvärfvats.“

Jag erkänner villigt, i likhet med Utskottet, att det *kan* inträffa, att inkomsterna af en tjänstebefattning eller af handel eller någon näring kunna vid taxeringsförrättningen blifva för lågt beräknade till följd deraf, att den skattskyldige efter taxeringsförrättningens slut gör en opåräknad vinst. Men jag tror likväl ingen kan förneka, att jemväl ett motsatt förhållande kan ega rum. Skulle, på sätt Bevillnings-Utskottet här föreslår, ett tillägg sådant som det ifrågasatta göras till 7 § i bevillningsstadgan, så borde utan tvifvel konsekvensen deraf blifva den, att, om en person, vare sig tjänsteman eller industriidkare eller handlande, som blifvit påförd bevillning till det af taxerings- och pröfningskomitén beräknade belopp, kunde styrka, att hans inkomster under senare delen af året icke varit så stora, som de förut beräknats, så borde han äfven vara berättigad till restitution.

Jag föreställer mig att 7 § 3 mom. i bevillningsstadgan, sådan den nu lyder, är tillräckligt tydlig, så att ändring deri eller tillägg dertill icke äro nödiga. Det står deri följande föreskrift:

“Inkomst genom bruks-, fabriks- och handelsrörelse, sjöfart, handverk eller annat yrke samt de med tjänstebefattning förenade obestämda eller extra inkomster taxeras för det löpande året och böra i allmänhet beräknas på grund af förhållanden under näst föregångna året.“

Då är ju gifvet, att man har föregående årets taxering till grund för beräkning af innevarande års inkomster. Om man deremot antager Utskottets förslag, så skulle påföljande årets taxeringsmän blifva skyldige att undersöka hvarje industriidkares eller tjänstemans inkomster för föregående året för att dervid utrona, om han haft några riksdalers högre inkomst än föregående årets taxeringskomité beräknat. Följden skulle blifva, att en person komme att för sin rörelse eller sitt yrke taxeras icke blott föregående året, utan äfven under det innevarande året, derest någon extra inkomst vore i fråga. Dessutom antager jag, att det föreslagna stadgandet skulle föranleda och blifva en källa till ledsamheter och stridigheter mellan de skattdragande och taxeringsmännen.

Jag anser det å andra sidan vara fullt konsekvent, att, om det stadgande som Utskottet föreslagit, skulle blifva antaget, Riksdagen jemväl medgifver, att om en tjänsteman eller industriidkare blifvit påförd beskattning och kan visa att denna beskattning för föregående år är för hög, han i hvarje fall, äfven om han icke kunnat inom laga tid i vederbörlig ordning söka rättelse i taxeringen, ovilkorligen är berättigad till motsvarande restitution af bevillningsafgiften; men jag antager dock, att Riksdagen icke kan gå in på att en sådan restitution må ega rum, och dertfore antager jag äfven, att Riksdagen icke går in på det nu framlagda förslaget.

Det kan visserligen sägas, såsom Utskottet anfört, att en industri eller en rörelse, som börjat först mot slutet af ett år och, sedan taxeringsförrättningarne afslutats, blir skattefri för den delen af året,

*Angående
ändring i § 7
mom 3
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

det erkänner jag; men huru mången gång inträffar icke att en rörelse upphör före slutet af året och får ändock skatta, såsom om den drivvits hela året, och då tycker jag det emellan dessa ojemnheter kan vara qvitt, så att staten väl får underkasta sig att förlora på det ena stället hvad den vinner på det andra. Det kan visserligen sägas, att det icke kan tillkomma den ena personen att få till godo hvad den andra får betala för mycket, men å andra sidan kan det ofta hända, att en person, som det ena året börjat sin rörelse i November månad och blir skattefri för det året, kan sluta samma rörelse ett annat år jemväl i November månad, och då måste han betala sin skatt till årets slut.

För öfrigt ber jag att få hänvisa till de skäl, som jag i min reservation anført, och yrkar afslag å Utskottets framställning. Jag vågar hysa den förhoppning, att Kammaren skall bifalla detta mitt yrkande, enär Första Kammaren redan afslagit förevarande punkt.

Herr Carl Aron Jönsson: Denna fråga har icke uppkommit i anledning af någon motion, utan på grund deraf, att vid revisionen af bevillningsstadgan åtskillige ledamöter af Utskottet ansågo, att en sådan förändring, som nu föreslagits, borde vidtagas. Det har nemligen händt på flera ställen, att personer fått extra inkomster, såsom till exempel gratifikationer, vid slutet af ett beskattningsår, då taxeringsföretningarne redan afslutats, samt att följaktligen dessa inkomster samma år ej taxerats. Då berörda inkomster påföljande året upptagits till beskattning, har, på deröfver anförda besvär den skattskyldige blifvit från sådan taxering befriad på grund af ordalydelsen i bevillningsstadgan, enligt hvilken nämnda inkomster ej kunna under det då löpande året beskattas, emedan de under det föregående året förvärfvats. För min del tycker jag att det icke är rättvist, att en person för en inkomst, den må nu hafva hvilken anledning som helst, men hvilken inkomst icke tillfallit den skattskyldige innan taxeringsföretningarne afslutats, icke skall kunna ett påföljande år beskattas.

Nu säger reservanten, att om detta förslag skulle blifva lag, skulle undersökning af taxeringsmännen göras om den ena eller andra industriikaren fått större inkomster under föregående året, än han verkligen blifvit beskattad för. Det är likväl icke meningen, att en person, som en gång skattat för inkomst, skall å nyo taxeras för densamma, utan om taxeringsmännen få kännedom om att han haft någon obeskattad inkomst, då skall densamma taxeras. Om jag nu antager, att t. ex. en lotterivinst af flera tusen riksdaler, eller en annan sådan oförutsedd inkomst, faller på en person emot slutet af ett år, så är det ju ingen rättvisa, att en sådan inkomst skall blifva obeskattad samma förhållande är det, om en person erhåller en gratifikation eller dylikt. Är det icke ändamålet med stadgandena i bevillningsförordningen, att beskattningen skall göras så rättvist som möjligt! Detta har åtminstone alltid varit min tanke, och enligt min åsigt lägger det nu föreslagna stadgandet icke det minsta hinder i vägen därför, hvarföre jag yrkar, att Kammaren måtte bifalla detsamma.

Angående
ändring i § 7
mom. 3
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

Herr Nils Larson: Jag tror icke för min del, att de skäl reservanten framhållit mot antagandet af Utskottets nu föreliggande förslag böra tillmätas synnerligt stor vikt och betydelse. Reservanten har nemligen anført dels i sin vid Utskottets betänkande fogade reservation och dels sedermera muntligt i Kammaren att, om, såsom Utskottet föreslagit, de inkomster, som förvärfvats efter taxeringsförrättningens slut det föregående året och vid denna ej blifvit beskattade, under det löpande året borde beräknas och beskattas, så borde äfven lika väl stadgas att, om efter afslutandet af föregående årets taxeringsförrättningar en näringsidkare hade gjort förluster, som man vid taxeringsförrättningen naturligtvis icke kunnat taga i betraktande, så borde denne näringsidkare under det löpande året för den sålunda lidna förlusten ätven åtnjuta afräkning och restitution i afseende å föregående årets bevilling. Reservanten har härvid, såsom jag tyckt mig finna, hufvudsakligen fäst sig vid en industri, handel eller hvilken annan rörelse som helst, som är fortgående; men i afseende å hvarje sådan rörelse, blir alltid förhållandet, att den bevilling, som påföres densamma, alltid kommer att utjemna sig temligen bra, och att man genom Utskottets förslag kommer rätta förhållandet så nära som möjligt. I dylika fall är vanliga förhållandet — och det kan ju icke heller vara på annat sätt, emedan man ju icke kan vara säker att finna det absolut rätta inkomstbeloppet — att man i afseende på en sådan permanent rörelses inkomstbelopp gör sig begrepp om ett visst medeltal, som näringsidkaren eller handlanden af densamma kan hafva om året, och derefter bestämmer den bevilling, som bör honom påföras. Men man bör komma ihåg, att det äfven finnes andra slag af inkomster, som äro af helt och hållet tillfällig natur, någon gång beroende på en ren slump, men som mängden gång kunna uppgå till ganska betydliga belopp, och det är just med hänsyn till sådana extra inkomster, som Utskottet framlagt ifrågavarande förslag. Det hade nemligen kommit till Bevillnings-Utskottets kännedom, att en person, som efter taxeringsförrättningarnes afslutande hade fått en betydlig inkomst, som af årets taxeringskomité naturligtvis icke kunnat beräknas, vid taxeringen följande året härför blef påförd bevilling, öfver hvilken taxering han hos Kongl. Kammarrätten anförde besvär, och att Kongl. Kammarrätten förklarade, att han icke under löpande året kunde påföras någon bevilling för inkomster, som han under föregående året haft, emedan bevillningsförordningen uttryckligen stadgar, att det är det löpande årets inkomster, som skola beskattas. När det nu icke kunde antagas, att någon sådan inkomst, hvarom här var fråga, kunde tillfalla honom under det löpande året, var det sålunda, enligt Kammarrättens åsigt, ingen inkomst att beskatta. Det kan rätt många gånger inträffa, att sådana tillfälliga inkomster utfalla under sista delen af året. Om till exempel en person får ett tillfälligt uppdrag uti ett sterbhus och derför vid årets slut efter taxeringsförrättningarnes afslutande erhåller ett rikligt honorarium, så är detta icke någon fortfarande rörelse han sålunda idkar, ty det kan hända, att han icke har någon sådan förrättning under det följande året, och då skulle han för denna inkomst vara alldeles befriad från erläggande

af bevilling, emedan hvarken samma års eller det följande årets taxeringsmän kunna beskatta honom härför. Det kan dock naturligtvis icke vara meningen, att dylika extra inkomster skola vara alldeles skattefria, och det är för att göra detta mera tydligt, som Utskottet nu föreslagit föreliggande tillägg till bevillningsförordningen.

Jag nämnde nyss ett exempel i fråga om inkomster af sådan tillfällig natur, men jag kan ännu nämna flera sådana. En person, utan att på något sätt vara handlande eller yrkesidkare, gör en större skogsaffär, derpå han förtjenar flera tiotusental kronor, och icke kan det väl vara meningen att sådana inkomster, som vanligen förvärfvas ganska lätt, skola undgå all bevillingstaxering. På samma sätt, om en person köper och säljer bruksegendorar eller andra egendorar, hvarigenom stora inkomster kunna förvärfvas. Detta är också något tillräffligt, emedan han icke har det till sitt yrke, men icke bör han väl derföre vara befriad från att härför erlægga bevilling.

På dessa af mig nu anförda skäl, får jag anhålla om bifall till Bevillnings-Utskottets förslag och afslag å reservationen.

Herr Clairfelt: Jag kan icke neka till, att jag i denna fråga ställer mig på samma sida som reservanten, emedan jag för min del alldeles icke kan finna, att Bevillningsförordningen i 7 § 3 mom. är så otydlig, som Utskottet ansett.

Der står ju, "de med tjenstebefattning förenade obestämda eller extra inkomster taxeras för det löpande året och böra i allmänhet beräknas på grund af förhållanden under näst föregångna året"; och under de många år, jag deltagit i bevillningsberedningar och taxeringskomiteer, har jag aldrig erfarit, att någon undgått beskattning för extra inkomster, om de varit till siffran kända. Och jag tror ej att pröfningskomiteerna, om de rätt handhafva sina göromål, skola befria någon från beskattning, påförd sådana extra inkomster. Jag föreställer mig emellertid att, om nu föreslagna tillägget kommer till stånd, detsamma skall leda till ganska många oegentligheter. Hvar och en, som deltagit i taxeringskomiteer, vet väl, att inkomst af kapital och industriel rörelse är den svåraste inkomst att beskatta. Om tillägget antages, skulle — enär, såsom vi ju veta, menniskan alltid är benägen att se mycket i grannens gryta — lätt inträffa, att man i taxeringskomitén skulle säga, "vi uppskattade den personen för litet förra året, nu veta vi emellertid att han då förtjenade så och så mycket mera"; han blir nu uppskattad för det nya förvärfvet af samma rörelse under föregående året. Dessa och flera oegentligheter skulle blifva en följd af föreslagna tillägget. På dessa grunder, och då för öfrigt Första Kammaren redan afslagit denna framställning, och detta på ganska goda skäl, yrkar jag i likhet med reservanten afslag å Utskottets hemställan i föredragna punkten.

Herr Berg: Jag är hufvudsakligen förekommen af föregående talaren. Äfven jag hade ämnat instämma med reservanten i hans yrkande. Jag ber emellertid att få fästa uppmärksamheten på, att man genom detta förslag sökt undanröja en otydlighet i gällande lag ge-

*Angående
ändring i § 7
mom. 3
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Angående
ändring i § 7
mom. 3
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

nom att deri insätta vida vådligare otydlighet. Det heter nemligen i förslaget: "inkomster, som förvärfvats efter afslutande af föregående årets taxeringsförrättningar och vid dessa ej blifvit beskattade, beräknas och taxeras det näst derpå följande år." Här har af en ärad talare yttrats, att med detta förslag icke skulle afses det förvärf, som kan uppkomma af en permanent rörelse, utan förvärf af tillfällig art eller inkomst af ny förvärfskälla, som icke var känd då taxeringsförrättningen pågick. Hade stadgandet varit så affattadt, att det kunnat bestämdt tydas på det sättet, hade jag icke haft något att mot detsamma invända. Men det kan icke nekas, att den tillämpning och tydning af förslaget, som reservanten påpekat, lätt och kanske i allra flesta fall blir använd. Ty då det heter i förslaget att inkomster, som *förvärfvats* efter taxeringsförrättningen, men ej blifvit beskattade, skola taxeras påföljande året, skulle man lätt kunna draga den slutsats, att en person t. ex., som uppskattats till 20,000 kronors inkomst af rörelse, men under återstående delen af året efter taxeringen af *samma* rörelse fått ytterligare 10,000 kronors inkomst utöfver nämnda 20,000, skulle för dessa 10,000 kronor särskildt beskattas, under det han icke får tillgodonjuta afdrag för minskning under samma tid i de inkomster, som vid taxeringen beräknats. Jag skulle visserligen kunna nöja mig med att begära återremiss å punkten i fråga, för att stadgandet deri måtte få en sådan lydelse, att det icke kunde, på sätt jag anfört, misstydas; men då, såsom bekant är, Första Kamraren afslagit punkten, torde ej annat återstå än att yrka afslag å Utskottets ifrågavarande hemställan.

Herr Ehrenborg: Genom mångårigt deltagande i taxeringskomiteer har jag deremot kommit till den motsatta åsigt, att Bevillnings-Utskottets föreslagna tillägg till ifrågavarande moment är af behovet påkalladt. Må vara att, såsom representanten för Kristianstad anförde, en under slutet af ett föregående år påbörjad rörelse följande året verkligen blifvit beskattad, så är dock temligen klart, att då bevillningsförordningen bestämmer, att taxeringen skall afse det löpande årets inkomster, den öfver taxeringen klagande skulle hafva bokstafven på sin sida. Om jag rätt uppfattat meningsskiljaktigheten mellan reservanten och Utskottets majoritet, torde den bero derpå, att reservanten fattat förslaget så, att enligt detsamma en person skulle ena året kunna uppskattas för ökad inkomst under föregående året af då taxerad rörelse. Så har emellertid icke jag förstätt förslaget. Det afser endast inkomst af förvärfskälla, som vid föregående årets taxering icke för den skattskyldige fans till. Har den skattskyldige t. ex. beskattats för inkomst af en viss slags handelsrörelse för år 1876, men under återstående delen af året på samma rörelse gör en eller annan opåräknad vinst, så att inkomsterna för året öfverstiga det belopp, som i Juni månad beräknats, anser jag icke såsom en följd af ifrågavarande tillägg, att han påföljande år skall af taxeringskomitén uppskattas till högre inkomst för 1876, än förut beräknats, ty för *den* rörelsen är han redan för sagda år taxerad; utan tillägget skulle endast i det fallet ega tillämpning, att denne under slutet af år 1876

*Angående
ändring i § 7
mom. 3
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

öppnat en ny rörelse eller fått en ny tjänst, som ökar hans inkomster; i det fallet blir han naturligen enligt förslaget nästa år uppskattad för den ökade inkomsten. Beträffande den erinran af reservanten att det ju kan hända, att personen, sedan taxeringskomitén afslutat sitt arbete, nedlägger rörelsen utan att få beräkna sig till godo den deraf beroende minskningen af inkomster, vill jag endast påpeka att han ju i så fall kan anmäla denna afsigt för taxeringskomitén, hvilken då får taga detta i beräkning. På grund af den erfarenhet, jag i förevarande sak förvärfvat, anser jag mig, oaktadt Första Kammaren afslagit Utskottets hemställan, böra yrka bifall till densamma.

Herr Lyttkens: En talare på kristianstadsbänken förklarade, att han, som i många år deltagit i bevillningsberedningar och taxeringskomitéer, derunder funnit, att det föreslagna stadgandet tillämpats så som Utskottet afser, nemligen att extra inkomster, som tillkommit efter det taxeringsförrättningarna afslutats, blifvit påföljande året taxerade. Ja, så kan väl förhållandet vara på många ställen, men då en skattskyldig deröfver klagat, har Kammarrätten alltid upphäft ett sådant beslut, hvadan det är tydligt, att endast permanenta inkomster, som fortgå år ut och år in, utgöra föremål för löpande årets beskattning. Tillkommer deremot, såsom Herr Nils Larson i Tullus utförligt utvecklade, en alldeles extra inkomst för en person, vare sig han har eller icke haft någon näring eller någon lön och som är så klok att han säger: jag vill icke hafva detta arfvode förr än vid årets slut, ty då slipper jag skatta för detsamma, då påför verkligen taxeringskomitén honom bevilling derför, men han klagar hos Kammarrätten, som upphäfver beslutet och han undgår så väl bevilling som kommunalskatt för denna inkomst. Då nu Kammarrätten har denna åsigt, behöfves verkligen ett sådant tillägg som det föreslagna.

Jag vill medgifva att redaktionen af detta tillägg är mindre lycklig, men detta hade kunnat hjälpas med en obetydlighet, nemligen genom att efter ordet "beskattade" hafva inskjutit orden "beräknade och taxerade", hvarigenom de af en talare på stockholmsbänken framställda betänkligheter blifvit undanröjda. En viss tvetydighet kan verkligen förefinnas då man läser detta tillägg i och för sig, men om man jemför detsamma med hvad som säges i den första punkten af detta moment, tror jag icke man bör kunna misstaga sig. Hvilken taxeringskomité som helst förstår, att med dessa inkomster menas sådana extra inkomster, som icke kunna hänföras till permanenta. Redaktionen kunde, som sagdt, hafva varit lyckligare, men jag tror att förslaget, åtminstone för närvarande, tillfyllestgör det afsedda ändamålet.

Hela vår bevillningsförordning behöfver en grundlig omarbetning, på många ställen rent af omändring; ty den grundar sig på gamla förhållanden, då kommunalskatten ännu icke var baserad på bevillingen. Sedermera hafva yppats flera oegentligheter i densamma, och man har år från år lappat den, hvarigenom det kommit att blifva mindre sammanhang mellan förordningens olika moment. Jag

Angående
ändring i § 7
mom. 3
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

skulle helst se att hela förordningen blefve omarbetad, men då en sådan omarbetning för tillfället icke kan göras, så skulle jag önska att man nu vidtog äfven denna lappning, för att komma målet närmare. Då en gång en omarbetning kommer att företagas, vore det dessutom lämpligt, om Kammarern uttalat att den önskar en sådan ändring, som den föreslagna.

Äfven för kommunalskatten anser jag det vara af högsta vigt att sådana föremål som extra inkomster blifva beskattade, och jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Malmberg: Jag kan icke finna att Bevillnings-Utskottet varit rätt lyckligt i sitt förslag till den föreliggande punkten. Den ärade reservanten, med hvilken jag instämmer, har härför gifvit skäl, som mana mig att yrka afslag å punkten.

Herr Berg: Jag skall icke länge upptaga Kammarerns tid. Med anledning af en talares anmärkning, att detta stadgande icke skulle kunna misstydas, ber jag endast att få återopa just ett yttrande af en annan talare, som också förordade förslaget, då han nemligen medgaf, att uttrycket verkligen var sådant, att det kunde gifva anledning till missförstånd, ehuru han trodde, det taxeringskomitéerna icke skulle tyda detsamma på det sätt jag för min del antydt. Då det likväl är en erkänd sanning, att ordalydelsen är sådan, att den kan tydas på ett sätt som icke vore riktigt, och då jag, af den erfarenhet jag haft i fråga om tillämpningen af bevillningsstadgan i allmänhet funnit, att man alltid sökt tillämpa den så strängt som möjligt, anser jag med anledning deraf det föreslagna stadgandet lätt komma att leda till många tvister och ökning i besvärsmälens antal. Jag tror väl, i likhet med de herrar, som förordat förslaget, att det nuvarande stadgandet behöfver ett förtydligande, men jag finner det vådligt om detta förtydligande sjelf innefattar en otydlighet, hvarigenom — jag föreställer mig det — svårigheterna och förvecklingarne skulle blifva ännu större. Och då man icke kan hoppas att genom en återremiss vinna någon ändring i föreliggande förslag, emedan Första Kammarern redan afslagit detsamma, finner jag det vara lämpligare att se tiden an ännu ett år, och vidhåller således mitt yrkande om afslag å den föredragna punkten.

Herr Biesert: Jag är hufvudsakligen förekommen af den näst-föregående talaren, men ber att med anledning af Herr Ehrenborgs yttrande få säga några ord. Han yttrade nemligen att det vore endast *extra och tillfälliga inkomster*, som enligt föreslagna tillägget kunde blifva föremål för beskattning. Jag tillåter mig emellertid fästa den ärade talarens uppmärksamhet på ordalydelsen i nämnda tillägg, enligt hvilken "*inkomster*, som förvärfvats efter etc. — — taxeras det näst derpå följande år." Efter mitt sätt att läsa, kan jag icke finna att härmed afses ett särskildt slag af inkomster, eller en inskränkning i vederbörande taxeringskomitéers rättighet och pligt, att tillse huruvida en skattskyldig person blifvit för det föregående året

lagligen beskattad eller icke. Hade förslaget uttryckligen innehållit, att blott *extra eller tillfälliga* inkomster, som förvärfvats efter afslutande af föregående årets taxeringsförrättningar och då ej blifvit beskattade, skulle taxeras näst derpå följande år, så skulle jag icke haft någon invändning att göra mot det föreslagna tillägget, men såsom detsamma nu är affattadt, kan jag icke annat än yrka att detsamma icke måtte af Kammaren bifallas.

*Angående
ändring i § 7
mom. 3
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Herr Engman: Jag vill tillkännagifva för Kammaren att jag kommer att förena mig med reservanten i hans yrkande om afslag å den föredragna punkten, enär jag icke kan ingå på de skäl Utskottet anfört för den ifrågasatta förändringen.

Det kan visserligen inträffa att personer, efter taxeringsförrättningarnes slut, under senare delen af året förvärfva sig inkomster, hvilka icke kunnat vid dessa förrättningar, af hvilka bevillningsberedningen sammanträder i Maj, taxeringskomitén i Juni och pröfningskomitén i September, beskattas. Om så sker, i något enstaka fall så behöfver man ju icke vänta längre än till näst derpå följande året, då dessa inkomster kunna beräknas och taxeras. I stället skulle jag likväl anse att olägenheterna i dylika fall lättare kunde afhjelpas genom att framflytta taxeringsförrättningarne till September eller Oktober, då man åtminstone i det närmaste kunde beräkna en persons inkomster under hela året.

Då jag emellertid för närvarande icke har tillräckliga skäl att ingå på den föreslagna förändringen, förenar jag mig med reservanten i hans yrkande om afslag å föredragna punkten, förmenande det vara bäst både att taxera och debitera för ett år i sender, ty i annat fall uppstår många oegentligheter äfven i afseende på de kommunala debiteringarna.

Herr Lyttkens: Då jag förra gången hade ordet, yttrade jag visserligen, att det af Utskottet föreslagna tillägget vore otydligt. Men jag sade också uttryckligen, att så vore fallet endast om man läste det isoleradt och icke i sammanhang med föregående delar af detta moment, i hvars första punkt uttryckligen står det "*löpande* året;" och det synes ganska väl att sådana extra inkomster, som der omtalas, jemväl afses uti tillägget. Hvad Bevillnings-Utskottet menar med detta, kan derföre ej anses otydligt.

Den talare, som sist hade ordet, yttrade, att ifrågavarande slags inkomster kunde nästföljande året taxeras. Med anledning häraf vill jag ännu en gång upprepa, hvad som redan många gånger under öfverläggningen nämnts, att Kammarrätten är af motsatt åsigt och att just detta förhållande gifvit anledning till det föreslagna tillägget.

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades slutad. Efter upptagande af de yrkanden, som derunder blifvit framställda, gaf Herr Talmannen, enligt dem, propositioner så väl på bifall som afslag samt fann ja vara öfvervägande för den förra meningen. Votering blef emellertid be-

gård, i anledning hvaraf en så lydande omröstningsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i fjerde punkten af utlåtanget N:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Voteringen företogs och utföll med 71 ja mot 95 nej; varande alltså Kammarens beslut fattadt i enlighet med nej-propositionen.

*Angående
ändring i §§ 8
och 12 af
instruktionen
för taxerings-
förrättnin-
garne.*

Punkten 5.

Utskottet hade i denna punkt hemställt, att nuvarande slutmeningar i 8 och 12 §§ af instruktionen för taxeringsförrättningarna måtte borttagas, lydande den förra af berörda meningar sålunda: "För bruk eller fabrik, dervid hvarken under det näst föregångna eller under det löpande året någon rörelse drifvits, påföres icke inkomstbevillning," och den senare: "Då fartyg under hela det nästförflutna årets lopp icke varit upptackladt eller utrustadt och begagnadt samt följaktligen icke för dess egare medfört någon inkomst, bör ej heller någon bevillning påföras;" hvarjemte Utskottet föreslagit, att det i början af 12 § förekommande uttryck "lästetal" måtte ändras till: "läste- eller tontal."

Herr vice Talmannen Wijk yttrade: Vid den utgång fjerde punkten af Utskottets hemställan i detta betänkande fått, synes bifall till den nu föredragna punkten i oförändrad form icke heller kunna vara att påräkna. Första Kammaren har också endast så till vida bifallit hvad Utskottet i denna punkt föreslagit, som Kammaren medgifvit, att det i 12 § förekommande uttrycket "lästetal" finge utbytas mot "läste- och tontal." Jag vill icke heller göra något yrkande vid denna punkt i fråga om 8 §, men, hvad 12 § beträffar, så, på samma gång jag anser skäl förefinnas för den förändring deri, Första Kammaren beslutat, synes mig Utskottets hemställan om borttagande af nuvarande sista momentet i denna paragraf böra vinna Kammarens bifall. Detta moment lyder nu så: "då fartyg under hela det nästförflutna årets lopp icke varit upptackladt eller utrustadt och begagnadt samt följaktligen icke för dess egare medfört någon inkomst, bör ej heller någon bevillning påföras." Resultatet af detta stadgande blifver i tillämpningen det, att för ett fartyg, som antingen icke varit i fart under, jag tager till exempel år 1875, eller ock icke blifvit färdigbyggt förr än på de sista dagarne af detta år, men som utgår i början af år 1876 och innan taxeringsförrättningens början inseglar betydlig frakt, taxeringskomitén icke anser sig kunna påföra egaren någon be-

villning för år 1876, emedan fartyget icke under det föregående året varit begagnadt. Detta synes mig en orimlig tydning, men föranledes af momentets nuvarande lydelse, och på grund häraf tager jag mig friheten hemställa om bifall till hvad Utskottet i femte punkten föreslagit i fråga om förändrad lydelse af 12 §.

*Angående
ändring i §§ 8
och 12 af
instruktionen
för taxerings-
förrättningarne.
(Forts.)*

Herr Berg: Så vidt jag riktigt fattade den siste talarens yttrande, ansåg han det stadgande i 12 § af nu gällande bevillningsstadga, om hvars borttagande Utskottet gjort framställning, icke vara lämpligt. Om nemligen ett fartyg, som blifvit bygdt det ena året, först utrustats och begagnats i början af påföljande år, skall det nu, huru stor inkomst för dess egare det under detta senare år, inbringat, i allt fall ej blifva till bevillning därför taxerad. Något giltigt skäl synes dertill ej förefinnas, och lika med Utskottet anser jag 12 §:ns sista moment böra uteslutas, och som något hinder därför ej möter af Kammarens afslag å Utskottets hemställen i föregående punkt, har jag icke någon invändning emot Utskottets nu föreliggande förslag att framställa.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, beslöt Kammaren, med bifall till Utskottets hemställen i hvad den afsåg förändrad lydelse af 12 § i instruktionen för taxeringsförrättningarne, att afslå hvad Utskottet under förevarande punkt i öfrigt föreslagit.

I punkten 6 hade Utskottet yttrat sig öfver det i Herr *Ola Anderssons* motion, N:o 63, framställda förslag, att § 8 i bevillningsstadgan måtte erhålla den förändrade lydelse, »att 600 kronors inkomst blefve lägsta beloppet, för hvilket bevilling efter II Art. skulle erläggas, och att 400 kronor blefve från bevilling fria, då inkomsten ej öfverstege 1,800 kronor, samt på anförda skäl hemställt att ifrågakvarande förslag icke måtte bifallas.

*Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.*

Sedan denna punkt nu föredragits, yttrade

Herr *Ola Andersson*: Vi hafva nyss hört, att man gerna vill se motionären närvarande i Kammaren och försvara sina förslag, då dessa blifvit af Utskotten afstyrkta. Jag ber att få begagna mig af denna stämning, helst jag sjelf har enahanda uppfattning om en motionärs skyldighet, om det äfven ibland kan betraktas såsom hans rättighet att efter omständigheterna underlåta ett sådant försvar.

Det har någon gång blifvit sagdt, att denna Riksdag och dess Utskott mer än tillföre och kanske mer än tillbörligt visat benägenhet för att afvisa väckta motioner, och jag tror att i detta påstående äfven ligger en viss grad af sanning. Äfven Bevillnings-Utskottet har funnit skäl afstyrka denna lilla motion, och jag ber att få till granskning upptaga de skäl, Utskottet för sitt afstyrkande anført, om dessa skäl annars tåla vid någon granskning.

Jag har sagt i mitt förslag, att då vid 1859—60 årens riksdag 400 riksdalers inkomst af kapital eller arbete bestämdes såsom det lägsta belopp, för hvilket bevilling efter II Art. skulle erläggas, an-

Angående
ändring i § 8
Revisions-
stadgan.
(Forts.)

fördes till stöd härför särskildt den omständighet, att man borde lemna alldeles skattefritt det belopp, som ansåges erforderligt för fyllande af de nödvändiga behofven inom en tarflig familj, och jag håller före, att, äfven om i nyssberörda hänseende 400 riksdaler kunde under åren 1859--60 anses tillräckliga för detta ändamål, förhållandet härutinnan numera är förändradt. Ingen lärer väl och vilja påstå, att 400 kronor ega samma värde nu som 1859. Utskottet har äfven åt mitt förslag gifvit det erkännande, att en sådan förhöjning som den föreslagna -- med hänsyn till den förändring penninge- och varuvärdens sedan början af 1860-talet undergått -- kunde vara af billighet påkallad; men Utskottet har ändock funnit sig förhindradt tillstyrka min motion. Det hufvudsakligaste skälet mot bifall till densamma och i hvilket man kan säga att alla de öfriga ingå, är att Riksdagen sistlidet år utan motstånd afslagit en liknande, inom Första Kammaren väckt motion. Jag för min del vill icke anse detta för ett giltigt skäl till afslag, ty i så fall skulle man icke behöfva hafva stora fordringar hvarken på Riksdagens eller Utskottens ledamöter, utan kunde till lättnad för deras möda rekommendera ett fortgående register, hvilket upp- toge alla tillförene inom Riksdagen väckta förslag, som blifvit afslagna, men hvori man väl finge akta sig införa sådana motioner, som, visserligen efter flera förutgångna afslag, till sist blifvit bifallna.

De öfriga skäl, som förut skulle blifvit anförda för afslag å liknande förslag, lyda, enligt Utskottets referat: dels den minskning i statsinkomst, som deraf skulle blifva en följd och hvilken minskning man ej utan stora svårigheter kunde till dess belopp beräkna, och vidare den inverkan en sådan förhöjning -- i följd af det nära sambandet emellan kommunalbeskattningen och bevillningen till staten -- skulle hafva ej blott på nämnda kommunala beskattning utan äfven på den kommunala rösträtten. Hvad nu beträffar den minskning i statsinkomsterna, som genom ett bifall till min motion skulle orsakas, är jag nästan förvissad om -- och jag tror att de flesta af Kammarrens ledamöter skola deri med mig instämma -- att stadgaudet, sådant det nu är, att 400 kronors inkomst skall åsättas bevillning, icke å många ställen tillämpas, eller att det åtminstone finnes många ställen, der det icke tillämpas, och der sådant icke sker, lär väl heller icke någon minskning i statsinkomsterna blifva en följd af förändringen, på samma gång jag vill påstå, att der sådant sker, d. v. s. der man vid beskattningen nedgår till en summa af 400 kronor och af personer med denna inkomst uttager bevillning och således äfven kommunalutskylder, man begär en hårdhet, som icke ur någon synpunkt torde kunna försvaras. Om vi nemligen söka sätta oss in i dessa personers ställning, måste vi väl medgifva, att äfven *de* ega en hederskänsla, som icke onödigtvis bör söras, hvilket deremot nu utan tvifvel är förhållandet, då de dem påförda utskylder mestadels måste ur kommunens räkenskaper afskrifvas. För öfrigt veta vi ju, att hela den inkomst, staten genom bevillningen enligt andra artikeln åtnjuter, uppgår till ett belopp af endast omkring 3 millioner kronor. Då man nu besinnar, att i denna summa ingår all bevillning af fastighet, kapital, rörelse, löner m. m., är det då troligt, att denna minskning kan utöfva

Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

någon synnerlig inverkan å beräkningen af denna inkomst. För min del tror jag mig kunna svara för, att denna inkomstitel gerna kan, oberoende häraf, sättas till den nuvarande siffran, och jag tror derföre äfven, att genomförandet af en förändring i den af mig föreslagna syftning icke kommer att i detta hänseende vålla några svårigheter.

Det andra af Utskottet åberopade skäl mot min motion var den inverkan den föreslagna förhöjningen komme att utöfva å den kommunala beskattningen. Men om nu t. ex. en person flyttar från den kommun, der han varit bosatt, till en annan, hvad blir väl häraf följden? Jo, endast den att, när man icke längre har honom i taxeringslängden för socknen, man ej vidare kan uppföra honom uti debiterings- och fyrktalslängderna; alldeles enahanda blir förhållandet med den, hvilken förut erlagt 1 eller 2 kronor i bevillning, men som sedermera derifrån biifver fri.

Vidare har Utskottet anfört, att ett bifall till min motion skulle för flere bland kommunens medlemmar medföra en förlust af den kommunala rösträtten. Jag vet icke om jag skall uppfatta denna Utskottets invändning som allvar eller skämt; mig synes den nästan närma sig till hån. Ty är mitt påstående, att stadgandet, sådant det nu är, icke i allmänhet tillämpas, med verkligheten öfverensstämmande, orsakas ju icke någon förlust af rösträtt; och är åter förhållandet motsatt, lära väl ändock de personer, som blifvit åsatta den ifrågavarande beskattningen, men som icke kunna fullgöra sina skyldigheter, ej heller för den händelsen komma att förlora någon rösträtt. Fråga dem för öfrigt, om de, för att få utöfva kanske en femhundredels inflytande å kommunens angelägenheter, vilja erlägga en bevillning till staten af 1 krona samt i kommunalutskylder 4 å 6 kronor. Svaret på en sådan fråga kan anses temligen gifvet. Jag medger att det omnämnda skälet låter ganska godt, men jag tror att det *i sjelfva verket* icke förtjenar ringaste afseende. Någon *så stor* förändring i den kommunala rösträtten, att detta skäl kunde vara af någon vigt, ha vi väl ej heller att vänta, om man får döma efter denna frågas behandling vid riksdagarne.

En *annan* anmärkning hade jag väntat mot det af mig framställda förslaget, den nemligen, att antagandet af detsamma skulle komma att bereda åtskilliga svårigheter för personer med små inkomster. Man går nemligen i allmänhet så till väga — åtminstone å vissa håll — att man åsätter bevillning först å en inkomst af 600 till 800 kronor, och då till endast en krona, hvaremot, om mitt förslag antoges, en person med samma inkomst komme att påföras en bevillningsafgift af 2 till 4 kronor. Men jag tycker att just den omständigheten, att det tillgår på det sättet, gör, att nu gällande stadgande i detta fall innebär sin egen dom, emedan det icke följes. Lika gerna som att hafva ett stadgande, som icke efterlefves, lika gerna kan man underlåta att hafva sådana stadganden. För min del vill jag, att en lag skall vara så affattad, att den kan följas. Jag hade mot ofvan nämnda anmärkning, som jag väntade mig, inflickat i min motion några ord, vid hvilka jag trodde att Utskottet skulle fästa sig; och då Utskottet sjelft eger

Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

rätt att föreslå förändringar i bevillningsförordningen, trodde jag att Utskottet skulle hitta på något bättre, då det, såsom nu skett, erkänt närvarande stadganden i detta hänseende vara olämpliga. Då jag i min motion sagt, att "den mindre inkomsten kunde åsättas en mindre bevilling», hade jag tänkt mig en proportionel beskattning uppifrån och ned till en viss summa, exempelvis såsom nu 1 krona bevilling å hvarje 100 kronors inkomst. Vid denna summa, (jag hade tänkt mig vid 2,500) skulle det skattefria beloppet börja med 25 kronor och ökas med 25 kronor för hvarje 100 kronor mindre inkomst samt gradvis växa ända ned till 600 kronors inkomst der befrielse egde rum för 500 kronor. Genom antagandet af ett sådant förslag sluppe man äfven ifrån det stora trappsteg i afseende å ökad bevilling, som inträder så snart inkomsten uppgår till fullt 1,800 kronor och deröfver. Hvar och en, som deltagit i tillämpningen af bevillningsstadgan och kommunallagarne, har sig nogsamnt bekant, hvilken betydlig skilnad i utgifter, som eger rum för den, som har en inkomst uppgående till öfver 1800 kronor, mot den hvars inkomster icke öfverskrida nyssnämnda belopp. Jag hade också tillåtit mig att till Utskottets ordförande — måhända något sent, dock långt före ärendets slutbehandling i Utskottet — inlemna ett förslag i sådant syfte till, såsom jag hoppades, välvillig pröfning.

Då emellertid Första Kammaren redan afslagit min motion och det således icke är att hoppas att den för denna gång skall leda till åsyftadt resultat, vill jag nu icke påyrka bifall till densamma; men på samma gång tillåter jag mig förklara, att jag under alla förhållanden icke kan godkänna den vanliga praxis, att, då ett förslag, som är af beskaffenhet att kunna komma under gemensam votering, blifvit af den ena Kammaren afslaget och af den andra återremitteradt, den ovilkorliga följdern deraf icke skall kunna blifva någon annan än den, att Utskottet inkommer med en anmodan till den ena af Kamrarna att fatta beslut i ämnet. Det låter nemligen, enligt min tanke, mycket väl tänka sig, att, sedan den diskussion, som föranledt den ena Kammarens definitiva beslut i ett ämne och den andra Kammarens återremiss, blifvit för Utskottet känd, detta på grund af den sistnämnda Kammarens återremiss kan finna anledning att ingifva ett förslag, hvarigenom sammanjemkning kan komma att ske. Hittills har, såsom nyss nämndes, man icke gått så till väga, och jag vill derföre icke påyrka återremiss; men jag anhåller att Andra Kammaren behagade bifalla mitt förslag och derigenom uttala, att den anser nu gällande bevillningsstadgas bestämmelser i detta afseende hårda, orättvisa, olämpliga och derföre icke i praktiken åtlydda.

Herr Fredricson: Enligt mitt förmenande skulle det väcka ett temligen allmänt missnöje i landet, om motionärens förslag ginge igenom, enär många derigenom skulle beröfvas sin kommunala rösträtt? Såsom vi veta, är nu medgifvet rösträtt på kommunalstämma äfven för sådana personer, hvilkas årliga inkomst af kapital och arbete icke öfverstiger 400 kronor. Desse skulle i följd af motionärens för-

slag förlora all rätt att deltaga i kommunens angelägenheter. Man har ofta hört klagan deröfver att motioner väckts, som haft till syfte en *utsträckning* af den kommunala rösträtten, men motionärens förslag går i en *alldeles motsatt* riktning, hvilken jag för min del ej kan gilla. På denna grund yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

*Angående
ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Herr Dickson: Då jag vid en föregående riksdag i Första Kam-maren väckt ett förslag i hufvudsakligen samma syfte som det nu föreliggande, kan jag icke undgå att förklara, att jag i principen fullkomligt gillar den af Herr Ola Andersson i hans motion uttalade åsigt derom, att ett visst belopp af den årliga inkomsten bör från bevillning fritagas. Hvad af honom blifvit föreslaget, eller att 600 kronors inkomst skulle blifva lägsta beloppet, för hvilket bevillning efter II Art. skulle erläggas, och att 400 kronor skulle från bevillning fritagas, då årliga inkomsten ej öfverstege 1,800 kronor, finner jag, i förhållande till nu varande penningevärde, vara långt ifrån för mycket, men jag vill dock i detta hänseende icke gå längre än han. Deremot finner jag hans förslag i andra afseenden lida af högst betänkliga fel. Det af mig framställda förslag gick ut från den princip, att från hela den årliga inkomsten af kapital eller arbete — den må för öfrigt uppgå till huru stort belopp som helst — 400 kronor skulle fritagas från bevillning. Enligt nu gällande bevillningsförordning äro, såsom bekant, 300 kronor fria från bevillning, då inkomsten icke öfverstiger 1,800 kronor. Detta språng i bevillningsbeloppet för den inkomst, som belöper sig till större siffra än den sist nämnda, är redan nu obehagligt, men det blefve naturligtvis ännu svårare, derest Herr Ola Anderssons förslag bifölles, ty då ökades bevillningen och deraf beroende kommunalutskylder med hvad som belöper sig på en ytterligare inkomst af 400 kronor. Jag finner således, såsom jag redan nämnt, Herr Ola Anderssons förslag lida af väsentliga brister. Jag medgifver, att nu gällande bevillningsförordning också lider deraf, ehuru i mindre grad.

För min del kan jag icke komma till annan slutsats än att gilla Utskottets förslag, så mycket mera som Herr Ola Andersson till sitt förslag fogat ett korollarium, som jag finner vara så betänkligt, att, efter hvad jag tror, icke någon riksförsamling i verlden skulle vilja bifalla det. Han föreslår nemligen, att, för den händelse hans af Utskottet i denna punkt behandlade förslag godkändes och i följd deraf någon minskning i statsinkomst skulle uppkomma, denna minskning skulle ersättas på det sätt, att delegare i aktiebolag skulle erlägga bevillning efter 2:dra artikeln för den inkomst de från bolaget uppbära. Jag tror dock icke, att någon kan vilja ingå härpå. Jag inser nog, att egentliga afsigten härmed icke är att skaffa staten ökad bevillning, utan att bereda vederbörande kommuner högre inkomster; ty om bevillning för aktieegarnes inkomst från bolaget skulle erläggas inom den kommun, der aktieegarne bo, så skulle den kommunen naturligtvis erhålla fördel deraf genom ökad kommunalskatt. Det är visserligen ett önskningsmål att komma derhän, att bevillningen erlägges, der den egentliga förmögenheten finnes; men för vinnande af detta mål har motionären vågat ett så betänkligt steg, att jag förvånades deröfver, då jag fick se det. Jag tror icke att någon representation kan godkänna det.

Ängående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

Jag slutar således med att yrka bifall till Utskottets förslag, ehuru jag, som sagdt, fullkomligt gillar den principen, att ett visst belopp af hvarje persons inkomst bör vara fritt från beskattning.

Friherre A. H. Fock: Jag skall bedja att med några ord få bemöta den ärade motionären. Jag vill då först, med anledning af hans yttrande, att hans motion vore så liten, förklara, att den, efter min uppfattning, är allt annat än detta. Sedermera anställde han en kritik öfver de skäl, Utskottet för sitt afstyrkande af motionen anför, först och främst deröfver, att Utskottet bland dem upptagit den omständigheten, att en i samma syfte vid nästlidet års riksdag väckt motion af Kamrarne afslagits. Användandet af ett dylikt skäl från ett Utskotts sida för att afstyrka en dit hänvisad motion, sade han sig icke kunna gilla. Jag skulle instämma fullkomligt med honom deri, såvidt Utskottet ginge till väga på det sättet, att det oupphörligt afstyrkte en motion endast derföre, att samma motion förut af Riksdagen afslagits; men något får Utskottet väl ändock fästa afseende vid det sätt, hvarpå den afslagits, om den fått något väsentligt understöd eller icke, i hvilket förstnämnda fall Utskottet kan hafva anledning att, oaktadt föregående afslag, inkomma med tillstyrkande utlåtande.

Vidare förklarade den ärade motionären, att han icke ville gifva någon vigt och betydighet åt hvad Utskottet anför i fråga om den minskning i statsinkomsterna, som ett bifall till hans motion skulle medföra. Jag medgifver villigt, att någon större inverkan på statens inkomster deraf icke skulle uppkomma; men hvad han vidare yttrade, eller att den ifrågasatta förändringen af det skattefria beloppet påkallades bland annat deraf, att nu gällande stadganden härom icke af vederbörande myndigheter tillämpades, vill jag icke gifva mycken kraft; ty, om det ena stadgandet icke tillämpas, så vet jag icke hvarför ett annat skall göra det, och jag tror icke, att något i det hänseendet hjälper, om icke fullkomlig pligttröhet hos myndigheterna finnes.

Motionären fästade sig vidare vid hvad Utskottet yttrat i afseende på den inverkan, den föreslagna förhöjningen af det skattefria inkomstbeloppet skulle hafva icke blott på den kommunala beskattningen, utan äfven på den kommunala rösträtten. Att den på dessa skulle hafva en icke ringa inverkan, är temligen säkert. Om alla de personer, hvilka nu få erlägga bevillning för inkomst under 600 kronor, derifrån befriades, så skulle väl en sådan åtgärd inverka på den kommunala beskattningen och tynga på kommunens öfrige ledamöter; och att den äfven skulle beröra den kommunala rösträtten, är ju alldeles gifvet. Motionären säger visserligen, att de personer, som enligt hans förslag skulle blifva befriade från bevillning, icke sätta något värde på denna rösträtt. Fråga dem, säger han, hvilketdera de helst vilja, antingen betala ifrågavarande bevillning eller afstå från sin rösträtt i kommunen. Ja, mine herrar, utsträcken denna fråga ännu vidare, till personer, som hafva betydligt större inkomster, som hafva icke blott 600 utan 6,000 kronors inkomst, — och jag tror,

att mången skall gifva samma svar. Således vill jag icke åt motionärens anmärkning härvid gifva någon vikt; och jag vill dessutom icke, att ett dylikt köpslagande skall ega rum emellan de medborgerliga rättigheterna, å ena, och de medborgerliga skyldigheterna, å den andra sidan.

Genom motionärens förslag att höja det skattefria minimum skulle först och främst, såsom motionären riktigt påpekat, ett större trappsteg uppkomma emellan de skattefria och de skattskyldige. Sättes detta minimum till 600 kronor, så är det ju klart — jag går här alldeles matematiskt till väga — att det skulle blifva en stor skillnad mellan den, som har 590 kronors inkomst och den, som har 600 kronor. Men det skulle enligt motionärens förslag uppstå ett ännu större trappsteg mellan den, som har 1,700 kronor i inkomst, och den, som eger 1,800 kronors inkomst. Detta har också motionären medgifvit, men han har äfven påpekat ett sätt att undvika olägenheterna deraf, och han hade den godheten att tillstå mig, i egenskap af Bevillnings-Utskottets ordförande, ett förslag i sådant syfte, ett förslag, skarpt och fullständigt uppgjort, såsom man är van att få från den ärade motionären. Detta förslag — jag nämner på förhand, att det anmälades i Utskottet, men af skäl, som jag skall nämna, icke ansågs för närvarande böra upptagas — gick ut på införande af en småningom stigande bevilning för inkomst från 500 ända till 2,500 kronor. Derigenom skulle man undvika trappsteget mellan 1,700 och 1,800 kronor, ehuru det naturligtvis står qvar vid de lägre beloppen. Men genom antagandet af ett sådant förslag komme man in på ett helt annat beskattningsområde, och frågan finge mycket större dimensioner. Man vore nemligen inne på den graderade skalan. Om jag uppfattat motionären rätt, så har han antagit en stigande bevilning från 600 till 2,500 kronor, hvarefter bevilningen skulle utgå lika som nu med fullt en procent. Men, mine herrar! hvar finnes skälet att stanna just vid 2,500 kronor? Hvar finnes någon rimlig grund att icke fortsätta vidare och på andra sidan successivt höja bevilningen, och härmed äro vi inne på den fullt rena graderade skalan. Detta beskattningssystem har redan förut inom Riksdagen blifvit berördt, och vare det långt från mig att vilja uttala någon förkastelsedom deröfver. Dock skulle jag lika litet våga deltaga i ett beslut om en sådan beskattningssystems införande förrän ett helt annat behandlingssätt af frågan iakttagits, än som hittills kunnat ega rum; och jag kommer härmed till Utskottets egentliga och sista skäl, hvarföre det icke kunnat tillstyrka motionen.

Utskottet har billigt — och har naturligtvis icke kunnat annat — att i följd af penningens förändrade värde 400 kronor icke äro det samma nu som för femton år sedan. Men då en fullständig omarbetning af bevillningsstadgan förestår och detta icke blott beträffande redaktionen deraf, utan äfven med afseende på grunderna för densamma, samt denna omarbetning måste ske i sammanhang med och på grund af Riksdagens i ämnet fattade beslut, har Utskottet icke ansett skäligt, att en så utan all gensägelse principiellt viktig förändring, som den här ifrågasatta, skulle redan nu och oberoende af nämnda

*Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

omarbetning vidtagas. Är detta det väsentligaste skälet för Utskottets afstyrkande riktigt, och hvilket skäl äfven jag för min del anser tillräckligt talande härför, så kan jag icke se annat än att grundad anledning finnes till godkännande af detta afstyrkande, hvarföre jag ock fortfarande yrkar bifall till punkten.

Herr Smedberg: För min del skulle jag gerna vara med om den af motionären föreslagna förhöjning af lägsta beloppet, för hvilket bevilning efter 2:dra artikeln skall erläggas, från 400 till 600 kronor, om han från åtnjutande af denna lindring undantagit personer, som ega fastighet. Jag hemtar stöd för denna min mening i den orättvisa i detta hänseende, som ligger i gällande bevillningsstadga och hvilken orättvisa jag ber att med ett exempel få ådagalägga. Under nu varande förhållanden kan en fastighetsegare, som eger kapital till belopp icke öfverstigande 8,000 kronor, icke påföras bevilning härför, eftersom räntan ej beräknas högre än efter 5 procent. Jag antager, att tvenne personer tillsammans ega en fastighet, till värde af 10,000 kronor. Af dessa personer är den ena derjemte egare till 4,000 kronors kapital, under det den andra deremot häftar i skuld för 1,000 kronor. Egaren af kapitalet kan emellertid icke beskattas derför, emedan räntan derå icke belöper sig till mera än 200 kronor, och följden blir, att begge beskattas lika, ehuru den ene i verkligheten är egare af 9,000, men den andra af endast 4,000 kronor.

För att få detta missförhållande undanröjdt, så att den ifrågasatta lindringen icke måtte tillkomma den, som är egare af fastighet, skulle jag önska punktens återförvisande till Utskottet. Visserligen är icke någon motion väckt i den här af mig angifna riktningen; men som Bevillnings-Utskottet eger motionsrätt i dylika frågor, så anser jag ett försök för ändamålets vinnande böra göras genom en återremiss, hvarom jag derföre hos Herr Talmannen anhåller om proposition.

Herr Rubensou: Bevillnings-Utskottet har bland skälen för sitt afstyrkande af den ifrågavarande motionen anfört, hurusom bevillningsstadgan antagligen inom kort kommer att undergå en genomgripande förändring. Detta skäl är för mig så viktigt, att jag gerna böjer mig derför. Jag anser nemligen det framställda förslaget — icke, såsom motionären sjelf i sin för stora blygsamhet sagt, ringa — utan ganska stort och genomgripande och tror också derföre det icke vara skäl att bifalla en sådan förändring förrän i sammanhang med den förestående omarbetningen af bevillningsstadgan. Detta kan likväl icke afhålla mig från att, då Utskottet jemte detta skäl åberopat åtskilliga andra, uttala den åsigt, att det varit för saken nyttigt, om detta skäl icke kommit fram, emedan Utskottet deri sökt principiellt vederlägga motionen — något som jag icke tror med framgång kunna göras. Ty nekas kan väl icke, att åtminstone den del af motionen, som angår höjandet af strecket, under hvilket fullkomlig frihet från erläggande af bevilning efter andra artikeln eger rum, innefattar en åtgärd,

hvilken snart måste vidtagas såsom en naturlig följd af det fallande penningvärdet.

Dessa af Utskottet anförda skäl äro tre. Det första är att den af motionären föreslagna förändringen skulle medföra en minskning i statens inkomster, som Utskottet icke anser möjligt att för närvarande beräkna. För min del kan jag visserligen icke uppställa en fullt exakt beräkning af statens förlust i detta fall, men tror mig dock kunna komma till en siffra, som med ganska stor sannolikhet angifver resultatet, och jag skall anhålla att nu få framställa en sådan beräkning.

Jag har utgått från förhållandet i hufvudstaden, der uppgifter i detta afseende finnas tillgängliga. Der funnos år 1874 ett antal af 19,572 personer, beskattade för inkomst af 4—500 kronor och i nästa grad — 5—600 kronors inkomst — 3,153 personer, således tillsammans 22,725. Då det nu är fråga om att afstå en krona i bevilling för hvarje person af den förra kategorien och 2 kronor för hvarje af den senare, så skulle 25,878 kronor vara det belopp som staten skulle genom en sådan befrielse förlora. Läger jag här till en krona för hvarje person af de följande grupperna till och med den, som uppskattats till 17—1800 kronor i inkomst eller för tillsammans 7,758 personer, så skulle hela minskningen i bevilling för Stockholms stad utgöra 33,636 kronor. Nu erlägger Stockholm — såsom herrarne kunna se af generalsammandraget öfver allmänna bevillingen — mellan $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{6}$ af bevillingen för hela riket. Detta är en proportion, som vid åtskilliga tillfällen kan vara godt att Kammarerna har för ögonen. Sexdubblar jag då nyss nämnda summa för Stockholm, kommer jag till minskningen för hela riket. Denna skulle följaktligen vara obetydligt mera än 200,000 kronor. Detta utgör likväl icke den verkliga förlusten, utan endast minskningen i det *debiterade* bevillningsbeloppet, i händelse ifrågavarande förändring genomföres. Men nu är förhållandet tyvärr det att en stor del skattskyldige i Stockholm och äfven litet hvarstädes icke betala sina kronoutsylder. I detta afseende visa siffrorna ett ganska oangenämt förhållande. Af hela antalet personer i hufvudstaden, hvilka 1874 voro berättigade att deltaga i val af stadsfullmäktige på grund deraf, att de varit uppförda till erläggande af bevilling efter andra artikeln, fick icke mindre än 45 procent ej utöfva denna rättighet, derföre att de ej betalt sina utskylder. Således om jag för att ej räkna för högt antager, att, äfven inom de lägsta bevillningsgraderna, 45 procent af de skattskyldige icke betalar sina debetsedlar — skulle förlusten för hela riket på förändringen blifva endast 55 procent af 200,000 kronor eller vid pass 110,000 kronor. Jag föreställer mig att denna summa icke är så betydande, att man på grund af en sådan förlust bör tveka att genomföra reformen, såvida den eljest anses rättvis.

Utskottets andra skäl är att frågan har sammanhang med den kommunala beskattningen. Det är visserligen sant att den ifrågasatta förändringen skulle medföra en minskning i kommunernas inkomster, hvilken blefve större än den minskning, staten skulle få vidkännas, men medaljen har äfven der en fränsida, ty med de orimligt stora afskrifningar, som nu måste ega rum af kommunala utskylder,

Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

följer äfven utgifter till försök att indrifva restantierna, hvilket likväl endast i obetydlig mån lyckas. Dessa utgifter äro betydliga och måste frånräknas den förlust, kommunen skulle göra på den föreslagna reformen.

Jag kommer nu till Utskottets tredje skäl, den rubbning i kommunala rösträtten, förändringen skulle medföra. Utskottet har redan erhållit ett — enligt min åsigt — fullt tillfredsställande svar å denna anmärkning, men jag skulle äfven här vilja åberopa mig på erfarenheten inom Stockholms kommun. Af de många tusende valmän, hvilka här hafva rätt att deltaga i stadsfullmäktigval, och icke hafva mer än en eller ett par röster, begagnar sig knappast någon af denna rätt. Nu kan visserligen med något sken af sanning, sägas, att detta beror derpå att deras röster så litet betyda. Detta är en invändning, som icke kan direkt vederläggas, men om man tillser förhållandet vid riksdagsmannaval, der hvarje valman betyder lika mycket, så visar erfarenheten, att deltagandet i valet stiger i en nästan oafbruten progression nerifrån uppåt, från dem, som vid stadsfullmäktigval hafva en röst till dem, som der hafva det högsta antalet röster, så att, under det att de förras deltagande i valet betecknas af en eller ett par procent, procentalen, under fortgången till högre röster vid kommunalvalen, såsom sagdt, äro i en ständigt stigande progression och slutligen komma upp till bortåt 50 procent.

Under sådana förhållanden tror jag, att detta skäl icke väger så mycket i vågskålen, som det annars skulle göra.

Jag har velat uttala min åsigt i frågan särskildt med anledning deraf, att Utskottets ärade ordförande förklarar att, ju flera vid en riksdag slutit sig till en motion desto mera, äfven om motionen fallit, betänkte sig Utskottet inman det framkomme med ett afstyrkande förslag i frågan nästa gång. Jag har redan sagt, att jag icke anser motionen nu böra bifallas, utan yrkar under närvarande förhållanden bifall till Utskottets förslag.

Herr Gumælius: Jag vill icke yrka bifall till motionen utan tvärtom, men jag har blifvit uppkallad af den senaste talaren och nödgats nedlägga en protest mot hans anförande. Då nemligen Kammaren torde komma att bifalla Utskottets förslag, vill jag åtminstone icke att utan gensägelse från min sida de yttranden som föregått ett sådant beslut skola afslutas med ett sådant uttalande som den senaste ärade talarens. Han resonerade så, att, alldenstund man genom en, efter min uppfattning, onaturlig och orimlig rösträttslag kommit derhän, att en stor del af intresset för kommunala val hos de mindre röstberättigade försvunnit, man gerna skulle kunna framtaga dem den lilla återstod rösträtt, som är dem förunnad. Han har vidare sagt — eller åtminstone kan af hans anförande den slutsatsen dragas — att den nuvarande rösträtten i kommunala frågor har åstadkommit en försoffning jemväl i fråga om riksdagsmannaval och han har i sådant hänseende åberopat sig på siffror angående förhållanden i Stockholm. Jag erkänner att dessa siffror visa ett otillfredsställande resultat, men siffror finnas från andra håll, som utvisa ett helt annat och bättre politiskt

lif än i Stockholm stundom uppenbarat sig. Lifaktigheten inom kommunerna har blifvit minskad och inemot förstörd genom den nuvarande kommunallagstiftningen och dess röstgrund, men detta bör och får dock icke återopas såsom ett skäl för att man från de mindre röstberättigade, hvilka ju dock äfven äga en naturlig rätt till inverkan å samhällets angelägenheter, skall borttaga den lilla återstod af denna rätt, som ännu finnes kvar.

I afseende å de af talaren anförda siffror, tror jag att, äfven efter ett hastigt afhörande deraf, jag med dem skulle kunna göra en vidräkning och sålunda komma till ett annat resultat än det, hvartill han kom, men detta ingår icke i planen för mitt yttrande. Jag betraktar penningefrågan i förslaget såsom en underordnad sak, men jag *håller* på den smula människovärde, som kommunalförfattningarne ännu tillerkänna de mindre bemedlade medlemmarne i kommunen.

Herrar *P. Sahlström* och *Torpadie* instämde med Herr Gumælius.

Herr Ola Andersson: Jag bör ju vara tacksam för det erkännande mitt förslag rönt både af Utskottet och de öfrige ledamöter i denna Kammare, som yttrat sig i denna sak. Men jag ber dock att få besvara några af de anmärkningar, som oaktadt detta erkännande rigtats mot mitt förslag. Först och främst ber jag då att få lugna Doktor Dickson angående det korollarium, såsom han kallar det, hvilket jag bifogat mitt förslag. Jag har icke gjort dessa två förslag så oupplösligt förenade, som Utskottet gjort, och jag vill redan nu nämna att, när vi komma till nästföljande punkt i Utskottets betänkande, ämnar jag yrka bifall till hvad Utskottet der föreslagit och detta till följd deraf att jag icke framställt förslaget af de skäl, Herr Dickson trott, utan af helt andra orsaker, hvilka jag vid föredragningen af samma punkt skall taga mig friheten att nämna.

Utskottets ärade ordförande har sagt, att det egentligaste skälet, vid hvilket man borde fästa sig, vore den behandling en likartad fråga; som vid senaste riksdag blifvit väckt inom Första Kammaren, då rönt; men jag tror, att Utskottet borde hafva tagit något i betraktande, att sedan dess nya val skett till båda Kamrarne, och att omkring en tredjedel af Riksdagen består af nya ledamöter.

Det skälet, att icke nu gällande lagparagraf tillämpas, tillmåter Utskottets ordförande ingen sådan vikt, att behofvet af en förändring deraf framgår. Jag vill dock hemställa till honom, som tagit en så verksam del t. ex i bränvinslagstiftningen, huruvida han icke, då han finner ett lagstadgande icke tillämpas, derföre att det icke *kan* tillämpas, sträfvar till att i stället få ett lagstadgande, som kan tillämpas, och jag hemställer till en och hvar, huruvida det icke vore skäl att gå så till väga och icke bibehålla ett olämpligt stadgande. Jag för min del tillerkänner detta skäl stor vikt och jag tror att mången, i likhet med mig, lyser en sådan åsigt.

I afseende å den ömtåliga frågan om röstberäkning, vill man föringå värdet af mina anmärkningar dermed, att om man vill utsträcka det omtalade "*köpslagandet*" derhän, att man frågade dem, som hafva

*Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Angående
ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

högre inkomst och högre skatt, huruvida de skulle vilja afstå från sin rösträtt, om de sluppe ifrån att skatta, så skulle många af dessa svara ja.

Detta kan visserligen sägas; men det bevisar *icke* att man gjorde de lägst beskattade någon skada genom den föreslagna förändringen, och jag tror det icke vara synnerligen vackert handladt af samhället att taga skatt ända ned till en inkomst af 400 kronor för att gifva den skattdragande en smula rösträtt, som i sjelfva verket ingenting betyder och vi kunna tryggt vara öfverens om, att han på rösträtten icke sätter så mycket värde som derpå att han slipper tigga kommunen om befrielse från att betala en skatt, hvilken han icke kan komma ut med.

Hvad beträffar det förslag, som jag i min motion antydningvis berört, och hvilket jag sedermera inlemnadt till Utskottet, så har man sagt, att deri *kan* ligga till en viss del en ny grundsats. Det beror dock på huru man ser saken, om man går uppifrån eller nedifrån, ty om man börjar att se saken nedifrån, så innefattar det en ständigt stigande beskattning eller en progressiv beskattning, men jag har antydtt, att jag i regeln vill behålla den proportionela skatten, en krona bevilling på hvarje 100 kronors inkomst, och jag vill minska den skattfria delèn af inkomsten ända tills jag kommer dit, der ingen skatt skall läggas.

Jag tror icke, att man kan säga att detta är ett rent öfverändakastande af nu bestående grundsatser. Jag skall likväl icke nu vidare orda i saken, ty jag är viss om att den slutligen skall arbeta sig fram. Jag får nu nöja mig med det erkännande min motion rönt och jag skall icke besvara Kammarén med begäran om votering.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, enligt de yrkanden som förekommit; och blef derefter Utskottets hemställan bifallen.

Angående
bevilling för
inkomst, som
delegare i bolag
från bolaget
uppbära.

Punkten 7.

I sednare delen af sin ofvan omförmälda motion, N:o 63, hade Herr Ola Andersson, för den händelse hans i nästföregående punkt behandlade förslag vunne Riksdagens godkännande, föreslagit, att "delegare i bolag skola erlægga bevilling efter II Art. för den inkomst de från bolaget uppbära och att, derest detta förslag godkännes, föreskrift derom på lämpligt ställe i bevillningsstadgan må införas".

Utskottet hade, beträffande detta förslag hemställt:
att detsamma måtte lemnas utan afseende.

Herr Ola Andersson anförde: Såsom jag nyss nämnde, ber jag att, huru ovanligt det än är, få yrka bifall till Utskottets afstyrkande förslag. Jag har icke, såsom Doktor Dickson trott, haft för afsigt med min framställning att vinna inkomster åt kommunerna, ty då hade jag lagt skatten på de särskilda bolagsdelegarne och befriat bolaget

från all beskattning, såsom i förslag, väckta så väl inom denna som Första Kammaren, förut varit yrkadt. Men min framställning förändrades af en händelse, som inträffade i fjor, en dom i Högsta domstolen i hvilken förklarades, att de särskilda delegarne i ett bolag *icke* betalade bevillning efter 2:dra artikeln för den inkomst de genom aktier i bolaget åtnjöto. Nu har jag emellertid fått det förklarande af Utskottet, att de redan *erlägga sådan bevillning* och att, *derest mitt förslag antages, de skulle komma att erlägga dubbel bevillning.* Jag är därför nöjd med det slut hvartill Utskottet kommit, det öfverensstämmer med min egen åsigt och jag får yrka bifall till punkten.

*Angående
bevillning för
inkomst, som
delegare i bolag
från bolaget
uppbära.*

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 8.

Blef äfvenledes bifallen.

Punkten 9.

I anledning af Herr *Anders Anderssons* i Intagan motion, N:o 22, hade Utskottet uti förevarande punkt tillstyrkt:

*Angående
ändring af §§
9 och 26
Bevillnings-
stadgan.*

att början af § 9 i bevillningsstadgan måtte få följande lydelse:

“Bevillning för inkomst af kapital eller arbete påföres:

bank-, jernvägs- och *kanal*-bolag, der bolagets rörelse drifves, vare sig genom hufvud-, afdelnings- eller kommissionskontor eller vid större och mindre stationer;“ och

att i följd häraf slutet af § 26 i samma stadga måtte blifva så lydande:

“och bör sådant utdrag beträffande bank-, jernvägs- och *kanal*-bolag utvisa denna vinst, fördelad på hvart och ett af bolagets särskilda kontor eller stationer“.

Rörande detta förslag yttrade:

Herr Dickson: Jag får vid denna punkt anhålla om proposition på afslag. Jag inser nog orsaken till detta tillstyrkande, och den är, såsom jag vid föregående punkt nämnde, att få bidragen till kommunalskatterna någorlunda jemnt fördelade. Jag har icke något att invända mot en sådan önskan och att detta äfven må vinna tillämpning i afseende å kanalbolag, men jag tror icke att det åsyftade ändamålet kommer att genom hvad här föreslagits vinnas. Här kommer det naturligtvis att bero på, hvar en kanalstation ligger. Huru stor del af den behållna vinsten af kanalrörelsen skall tillkomma den ena eller andra stationen, kommer att bero af uppbörderna vid de särskilda stationerna. Dervid kan tänkas, att en station ligger i en sådan socken, som helt obetydligt beröres af kanalen, men hvarest stor uppörd eger rum, under det att åter samma kanal kan gå genom tre eller fyra socknar till hela deras längd, utan att uti dessa socknar finnes någon enda station eller ock sådana, der ingen uppörd finnes. Dessa socknar

Angående
ändring af §§
9 och 26
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

skulle således icke få tillgodoräkna sig någon anpart i inkomsten af kanalen, då endast sådana socknar, der möjligen kanalstationer äro, komme att få del af kanalens vinst. Således, huru önskligt det än kunde vara, att hvarje kommun finge sin rättmätiga andel af inkomsten, tror jag icke att detta syftemål vunnit på det ifrågasatta sättet. Då jag jemväl har mig bekant att den föreliggande punkten blifvit afslagen af Första Kammaren, samt frågan således, i händelse denna Kammare bifölle punkten, komme att afgöras genom gemensam votering, har jag velat, att det inom denna Kammare måtte funnits åtminstone någon, som icke gillat Utskottets förslag; och får jag sålunda på dessa skäl hos herr vice talmannen anhålla om proposition på afslag å den nu föredragna punkten.

Herr Anders Andersson i Intagan: Jag är Utskottet tacksam för det erkännande, som det denna gång gifvit min motion ej mindre genom det förslag till förändring af 9:de paragrafen bevillningsstadgan, som Utskottet här framlagt, än genom dess motivering af detta förslag. Hvad jag egentligen med min motion åsyftat är att få den bevillning, som erlättes af kanalbolag, fördelad på de särskilda kommuner, genom hvilka kanalen framgår. Såsom förhållandet nu är, erlägga sådana bolag bevillning för alla sina inkomster endast på ett ställe, och den kommun, som sålunda kommer i åtnjutande af hela denna inkomstskatt, erhåller derigenom ett så stort bidrag till sina kommunala utskylder, att det icke står i någon rimlig proportion till den verksamhet, som af bolaget inom kommunen utöfvas. Det är tydligt, att en mängd kommuner derigenom gå miste om en inkomst, som dem rätteligen borde tillkomma. Ifrågavarande paragraf i bevillningsstadgan har ju redan i afseende å jernvägsbolag undergått en lika beskaffad förändring, som den nu föreslagna, och jag kan därför icke finna det vara mera än rätt och billigt, att äfven den förändring af paragrafen som nu är ifrågasatt vidtages. Då man för öfrigt icke har hört, att någon svårighet förefunnit vid att på de olika kommunerna fördela den bevillning, som af jernvägsbolag utgöres, och jag bestämdt vet att några sådana svårigheter icke behöfva befaras åtminstone hvad beträffar en del af kanalaneläggningarne i landet, kan jag icke fatta, hvarför man motsätter sig en så billig förändring, som den jag föreslagit.

Jag behöfver icke yttra mig vidlyftigt i denna fråga, då den vid så många föregående tillfällen blifvit afhandlad. Utskottet har dessutom i sitt betänkande lemnat en så klar och tydlig utredning af densamma, att jag inskränker mig till att yrka bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits så väl på bifall som afslag, blef Utskottets förslag bifallet.

Angående
ändring af
mom. 2 och 3
i § 9 Bevill-
ningsstadgan.

Punkten 10:

Enligt 9 § 2 mom. bevillningsstadgan, skall bevillning för inkomst af kapital eller arbete påföras annat bolag, än bank- och jernvägs-

bolag, der bolagets rörelse *hufvudsakligen*, å en eller flera orter, drifves, eller, i fall sådana bestämda orter icke förefinnas, der bolaget har sin styrelse.

*Angående
ändring af
mom. 2 och 3
i § 9 Bevillningsstadgan.
(Forts.)*

I 9 § 3 mom. af nämnda stadga föreskrifves, att inkomstbevilning skall påföras fabrikssegare, handlande samt annan yrkes- och näringsidkare, der fabriken är belägen, eller handeln, yrket eller näringen *förnämligast* idkas; dock att handlande i de städer, hvilka innefatta flera församlingar, för den handelsrörelse, de derstädes idka, taxeras inom den församling, der de äro mantalsskrifne.

I motion (N:o 76), hvaröfver Utskottet i förevarande punkt sig utlätit, hade Herr *August Petersson* yrkat, det Riksdagen måtte besluta, att i 9 § 2 mom. ordet "hufvudsakligen" och i 3 mom. ordet "förnämligast" måtte utslutas; och hade Utskottet, i afseende på berörda motion hemställt:

att motionen måtte lemnas utan afseende.

I anledning af hvad sålunda blifvit hemställt, anförde

Herr *August Petersson*: Då jag väckte detta förslag skedde det med mycken tvekan, ty jag fruktade att det skulle inträffa, hvad som ock har inträffat, nemligen att förslaget icke skulle vinna Utskottets bevägenhet. Jag hade dock väntat, att Utskottet, på samma gång, som det anförde sina skäl för afstyrkande af förslaget, skulle förklara, huru 9 § bevillningsstadgan och 57 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet samtidigt skulle kunna tillämpas utan att gifva anledning till stridigheter. Så har dock icke skett. Utskottet förmenar deremot att jag skulle hafva tolkat sistnämnda paragraf alltför vidsträckt, då det säger: "Om emellertid motionärens förslag att i 2 och 3 mom. af 9 § bevillningsstadgan utsluta orden "hufvudsakligen" och "förnämligast" bifölles, skulle följden deraf blifva, att icke blott de i 2 mom. afsedda bolag utan äfven enskilda handlande eller näringsidkare komme att få bevilning sig påförd å hvarje ort, der de i större eller mindre mån kunde anses utöfva rörelse, yrke eller näring; och i sådant fall skulle visserligen inträffa, hvad motionären synes önska, att de äfven å hvarje sådan ort komme att betala kommunalutskylder." Att jag dock icke saknat fog för framläggandet af mitt förslag, må det tillätas mig att visa genom ett exempel. Vi tänka oss att en handlande, som är bosatt i Stockholm eller Malmö eller på något annat ställe, utverkat sig rättighet att drifva handelsrörelse vid någon badort, som ligger flera mil från hans boningsort. Han skaffar sig en person, som för hans räkning sköter denna rörelse, hvilken kan fortgå flera månader på året. Då frågas: huru blir egaren af rörelsen taxerad för de inkomster, som denna inbringar åt honom? Bevillningsberedningen inom den kommun, der badorten är belägen, har icke rätt att påföra dessa inkomster någon bevilning, och inom den ort, der handelsmannen är bosatt, behöfver det ej vara känt, att han drifver handelsrörelse på något annat ställe. Följden blir den, att han går fri från att beskattas för denna

Angående
ändring af
mom. 2 och 3
i § 9 Bevil-
lingsstadgan.
(Forts.)

rörelse, hvadan såväl staten som kommunen gå miste om skatter, hvartill de borde vara berättigade.

Utskottet nämner, att jag med min motion åsyftade endast att tillfredsställa kommunernas anspråk, utan att fästa mig vid, huruvida statens rätt genom den ifrågasatta förändringen till äfventyrs komme att lida något men. Det torde dock vara tydligt, att jag med motionen velat tillgodose statens rätt lika så väl som kommunernas. Jag är ingalunda den, som skulle vilja bidraga till att staten icke komme i fullt åtnjutande af allt, hvarpå den kan göra anspråk, allraminst i dessa tider, då statens utgifter ökas år ifrån år i en oroväckande grad. Att 9 § bevillningsstadgan, sådan den nu är redigerad, gör det möjligt att undanhålla äfven staten en bevillning, som den har rätt att fordra, vill jag med ett par exempel tydliggöra. I spetsen för ett aktiebolag står en direktör, som är bosatt å en ort flera mil aflägsen från den, der bolaget drifver sin rörelse. Direktören, som uppbär en betydlig lön, kan icke på grund af nyssnämnda paragraf taxeras för densamma inom den kommun, der bolagsrörelsen drifves, och inom den kommun, der han är bosatt, är han oåtkomlig för en dylik taxering. Huru blir statens rätt sedd till godo på detta sätt? Ett annat exempel. Ett brunns- och badorts-aktiebolag, beläget någonstädes i landsorten, engagerar en intendent, som har sin bostad i Stockholm. Denne har en årlig lön af 8,000 å 10,000 kronor, men här i Stockholm är det ej bekant, att han har denna lön och på den ort, der denna rörelse drifves, kan han ej taxeras därför. Staten går derigenom miste om den bevillning, som för denna löneinkomst bort utgöras. På grund af hvad jag sålunda anfört äfvensom af hvad jag i min motion framhållit, får jag yrka bifall till densamma samt afslag å Utskottets hemställan.

Herr Behmer: Jag anhåller att få nämna, det jag för min del biträder syftet uti den af Herr August Pettersson afgifna motion och jag ber äfven att i korthet få anföra skälen till denna min uppfattning.

Om man än skulle vilja lika med Utskottet anse uppenbart, att en näringsidkare eller handlande skall inom en viss kommun betala kommunalutskylder för inkomsten af sin derstädes idkade näring eller handel allenast i det fall, att denna näring eller handel är inom samma kommun till allmän bevillning taxerad, samt att med de bestämmelser, som 9 § bevillningsstadgan lemnar, hvarest bevillningstaxering bör ske, stridighet icke skulle förefinnas emellan sagda § och 57 § af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet, hvadan alltså motionärens anförda skäl för bifall till förslaget skulle förlora sin kraft, så synes likväl andra skäl kunna framdragas, hvilka tala för den af motionären föreslagna utslutningen ur bevillningsstadgan.

För staten är det aldeles likgiltigt, inom hvilken eller hvilka kommuner en person påföres bevillning efter 2:dra artikeln, endast han blifver, så vidt möjligt är, beskattad efter sin verkliga inkomst; men om 3 mom. af 9 § bevillningsförordningen får kvarstå oför-

ändradt, kommer, efter min åsigt, staten aldrig att utfå sin fulla rätt, utan många personer komma att undslippa skatt för en stundom måhända betydlig del af sina inkomster, som de hafva på annat ställe än der de "förmåligast" drifva sitt yrke, handel eller näring; ty oftast är väl en bevilningsberedning och taxeringskomité okunnig derom, att en person, för hvilken beredningen har att föreslå och taxeringskomitén skall påföra bevilning, har annan beskattningsbar inkomst, än den han eger inom det samhälle, der han enligt bevilningsstadgans föreskrifter bör beskattas och der bevilningsberedningen och taxeringskomitén hafva sin verksamhet. På detta sätt skulle ju staten tillskyndas en förlust och den enskilde beredas en vinst på statens bekostnad.

Angående
ändring af
mom. 2 och 3
i § 9 Bevil-
ningsstadgan.
(Forts.)

Nu föreslagna ändringen skulle icke allenast verka derhän, att staten komme i åtnjutande af sin fulla rätt, i det att hvar och en blefve beskattad efter de inkomster, han verkligt eger, vare sig på en ort eller på en annan, utan skulle äfven medföra den fördelen, att kommunalutskylderna, hvilka skola erläggas på grund af uppskattade inkomster, blefve fördelade som sig bör; och det kan väl icke vara annat än med all rättvisa och billighet öfverensstämmande, att ett bolag eller en enskild person, som har förvärfskällor på olika orter inom riket, beskattas på hvarje särskild ort för de inkomster, som de kunna anses der hafva, och i följd deraf utgöra utskylder till hvar och en af de olika kommunerna i mån efter de förtjenster, som de der beredt sig, antagligen hufvudsakligast på ortens invånare. Men nu lägga de uti bevilningsförordningen förekommande uttrycken "hufvudsakligen" och "förmåligast", efter mitt förmenande, hinder i vägen för en sådan rättvis fördelning.

Utskottet erinrar, att enligt 1861 års bevilningsstadga inkomstbevilning skulle påföras fabriksägare, handlande eller annan näringsidkare, der fabriken vore belägen, eller *handeln, yrket eller näringen idkades*; samt att dessa bestämmelser vid 1865—1866 årens riksdag erhöles den förändrade redaktion, nuvarande 3 mom. af 9 § utvisar, äfvensom att den hufvudsakliga anledningen till nämnda förändring af Bevilnings-Utskottet vid sistberörda riksdag angafs vara att vinna större tydlighet i afseende å syftmålet med och omfattningen af dåvarande föreskrifter. Jag vet icke hvad dermed vans, men att det var tydlighet vågar jag betvifla; ty i fråga till exempel om en handlande, som har butiker på två olika orter, så är det ganska svårt, jag vill nästan säga omöjligt, att utan föregående granskning af hans böcker kunna säga, på hvilketdera stället den största omsättningen egt rum och största förtjensterna influtit; och detta är väl i fråga om handel det "förmåligaste". Ovissheten derom och svårigheten att bestämma detta kan just uppkalla de tvistigheter mellan kommunerna, som Utskottet anser sannolikt skulle följa deraf, att beskattning skedde på båda ställen. Den af Utskottet uttalade farhåga, att förändringen skulle alltför menligt inverka på den enkelhet i tillämpningen och den säkerhet för ett riktigt utgörande af bevilningen till staten, som bevilningsstadgans nuvarande bestämmelser synas förläna, kan jag icke finna berättigad, ty deraf att en person blifvit taxerad på två olika

Angående
ändring af
mom. 2 och 3
i § 9 Bevill-
ningsstadgan.
(Forts.)

ställen kan väl icke gerna enkelheten lida på annat sätt, än att han erhåller två debetsedlar, och hurudan nuvarande säkerheten i detta hänseende är, har jag nyss sökt visa, då jag framhöll att det efter gällande stadga mycket lätt kan hända, att en person nu kan slippa att betala bevillning för en del af sina inkomster, något som icke gerna kan inträffa, om den föreslagna förändringen kommer till stånd, i synnerhet om man betänker att det ligger i hvarje kommuns eget stora intresse att vid bevillnings bestämmande icke någon förbigås, som skall efter denna bevillning erlägga kommunalafgifter.

Hvad beträffar det skäl, som Utskottet jemväl anført, att den enskilde näringsidkaren, som blefve af staten beskattad på flera ställen, nödgades kanske söka rättelse i den å hvardera stället skedda taxering — för hända hos flera olika pröfningskomiteer, så kan det näppeligen tillmätas någon bestämmande vigt gent emot de fördelar, som föreslagna ändringen i 9 § skulle medföra. På dessa nu af mig framställda skäl instämmer jag med motionären i hans yrkande på bifall till motionen.

För den händelse förslaget vid denna riksdag skulle blifva undanskjutet, så föreställer jag mig att det till en annan riksdag återkommer, och kan det då icke mötas med bättre skäl än de som nu af Bevillnings-Utskottet blifvit andragna, lär det nog hafva all sannolikhet för sig att blifva bifallet, hvilket jag anser vore till verklig fördel.

Med Herr Behner instämde Herrar *Pehr Nilsson* i Wittjerf, *Ola Månsson* och *Petter Larsson*.

Herr Carl Aron Jönsson: Vid ett hastigt genomläsande af motionen kan man visserligen i början tycka, att den af motionären föreslagna ändringen i bevillningsförordningen skulle kunna leda till större enkelhet, men vid närmare granskning af Bevillnings-Utskottets i anledning deraf afgifna betänkande, tror jag, att detsamma deri åberopat fullt talande skäl för sitt afstyrkande af motionen.

Hvad åter beträffar den invändningen, att staten i följd af nu i ämnet gällande stadganden skulle kunna gå miste om en del inkomster af dem, som idka rörelse på olika orter, tror jag icke härpå, ty jag är fullt förvissad att på de orter, der den personen är boende, der lära nog icke taxeringsmännen underlåta att uppsöka och beskatta alla hans inkomster, så att staten icke förlorar något, ehuru det visserligen i många fall kan hända, att kommunerna kunna gå miste om kommunalafgifter.

Men skulle man tillämpa motionärens förslag i praktiken, hurudan skulle då följden blifva? Jo, mine herrar, då skulle ju alla handels-expediter, som resa landet omkring och afsätta varor, i de orter, der de gjort affärer, kunna debiteras, därför att de inom kommunen förtjent så och så mycket. Huru svårt skulle icke detta blifva för förrättningsmännen, hvilka svårigheter och tvister skulle icke uppkomma vid tillämpningen häraf; och på grund af allt detta hemställer jag för min del, att Utskottets förslag måtte bifallas.

Herr Lundberg: Enligt min uppfattning är det både billigt och rättvist samt genom den i Bevillnings-Utskottets betänkande åberopade kommunalförordnings 57 § stadgad, att för fabriksrörelse, handel, handverk och annan till allmän bevillning taxerad näring, kommunalskatt skall erläggas i samma kommun, der näringen idkas, och då det jemväl torde vara påtagligt, att beskattning för en rörelse bäst och säkrast verkställes på det ställe, der den utöfvas, bör väl till följd deraf bevillningsafgift äfven der påföras. Bevillningsstadgan öfverensstämde också med denna åsigt till år 1866; och då Bevillnings-Utskottet vid samma års riksdag, utan föregående motion eller af endast tillfällig anledning inom Utskottet framstälde förslag dertill, att uti 3 mom. af ifrågavarande §, ordet "förmäligast" skulle införas, var det nog icke Utskottets mening att i §:n göra någon egentlig förändring, hvilket äfven synes deraf, att såsom skäl för nämnda förslag uppgafs af Utskottet endast åstadkommande af större tydlighet i dåvarande föreskrift; och kunde icke heller af de ledamöter från Borgareståndet, som deltagit i ärendets behandling inom Utskottet, anföras några andra skäl för förslaget, än att man afsett förekomma, att den mest obetydliga verksamhet inom en annan kommun, än der en person vore boende, skulle kunna blifva föremål för särskild beskattning; i hvilket afseende blott omförmäldes det förhållande, att en läkare kunde utsträcka sin praktik utom den kommun, der han vore bosatt. Då det emellertid var uppenbart, att införandet af ordet "förmäligast" i 3 mom. af 9 § bevillningsstadgan skulle åt föreskriften derstädes kunna gifva en helt annan tillämpning, än förut egt rum, blef ock förslaget af Borgareståndet ogilladt; och efter det först återremiss till Utskottet skett, beslöt Borgareståndet en annan redaktion af §:n, hvarigenom ordet "förmäligast" utströks och §:n erhöll hufvudsakligen samma lydelse, som förut. Det hade väl också icke varit och vore nog icke rimligt, att just då man ville åstadkomma uti förvarande §:n förändring och förtydligande i det syftemål, att bolag skulle beskattas på de särskilda ställen, der rörelse idkades, man iakttog ett alldeles motsatt förfarande då det gälde enskilda personer, hvilka dock kunde bedriva större eller lika stora affärer, som bolag; och samma rörelse, som ena året idkades af en person, kunde andra året bedrivas af ett bolag. Det kunde också någon gång blifva tvifvelaktigt, huruvida rörelsen bedrives af ett bolag eller en enskild, om nemligen den enskilde begagnade en så kallad bolagsfirma.

Jag kan derföre icke gilla de skäl Utskottet till stöd för afstyrkande af motionärens förslag anført, och i motsats med hvad Utskottet antagit anser jag det böra medföra enkelhet och säkerhet, om hvar rörelse och en beskattas till bevillning på de särskilda ställen, der han idkar rörelse. Om detta skulle föranleda, att en person nödgades anföra besvär öfver taxeringen inom flera län och hos särskilda präfningskomiteer, tror jag att just detta kunde anföras såsom bevis derför, att näringsrörelse bör beskattas der den bedrives. Hvad beträffar föregående 2:dra moment af ifrågavarande §, tror jag, att enär deri grundsatsen af beskattning å särskilda ställen är genom orden "å en eller flera orter" bestämdt uttryckt, borttagande af ordet "hufvud-

*Angående
ändring af
mom. 2 och 3
i § 9 Bevill-
ningsstadgan.
(Forts.)*

Angående
ändring af
mom. 2 och 3
i § 9 Bevil-
lingsstadgan.
(Forts.)

sakligen“ är af mindre vikt, ehuru jag nog tycker kunde böra utgå både detta ord och särdeles efter Kammarens nyss fattade beslut jemväl hvad i samma moment nämnes i afseende å stället der bolag har sin styrelse, som väl egentligen lärer åsyfta jernvägs- och kanalbolag, hvarom numera skulle gälla hvad som är stadgad genom 1 mom. af förevarande 9 §. Då jag deremot anser synnerligen angeläget, att det i 3 mom. förekommande ordet “förnämligast“ uteslutes, vågar med yrkande härom jag hemställa, huruvida icke kunde i afseende å hvarterdera af ifrågavarande moment särskild proposition framställas och särskilda beslut fattas.

Herr Engman: Sådan som stämningen inom Kammaren nu tyckes vara, är det väl icke särdeles mycket att hoppas på, att motionärens förslag skall vinna bifall, men med afseende å hvad en talare på hallandsbänken nyss yttrat, tillåter jag mig dock att i frågan yttra några ord.

Han sade nemligen, att han icke trodde att kronan skulle förlora något i skatteväg, om bevilningen påfördes på olika ställen, nemligen der handeln eller rörelsen drivves, men att det möjligen skulle kunna hända, att kommunen förlorade något derpå.

Jag vill till svar härå endast anföra ett enda exempel för motsatsen.

Vi veta nemligen alla, att firman Dickson i Göteborg har stora skogsegendomar och sågverk såväl i Vesternorrlands som i Vesterbot- tens och Gefleborgs län.

Huru är det tänkbart att bevilningsberedningen nere i Göteborg skall hafva kännedom om huru mycket denna firma skeppar och för- tjenar der uppe i Norrland årligen. Händelsen är nemligen den, att vinsten af deras affärer delas i förädlingsvinsten, som taxeras der uppe i Norrland, och skeppningsvinsten, som taxeras i Göteborg. Då nu denna firma årligen skeppar hundratals laster trä från Norrland, skall i sanning taxeringskomitén i Göteborg vara mycket skarpsynt, om den med någon sannolikhet skall kunna åsätta nämnda firma be- villning efter dess rätta inkomster. Endast af denna enda omstän- dighet anser jag det vara tydligt, att motionären haft goda skäl för sitt förslag. Det är endast detta jag nu velat nämna och inskränker mig för öfrigt att yrka bifall till motionen. Förr eller senare skall frågan ändock återkomma, och då det ju äfven nästa år blir riksdag, hoppas jag att vi redan då åter få taga i tu med densamma, om den skulle falla denna gången.

Herr *Hjelm* förenade sig uti Herr Engmans yttrande.

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de me- ningar, som derunder blifvit framställda, gaf Herr Talmannen propo- sitioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, motionärens förslag måtte antagas, dels ock på bifall till Herr Lundbergs under öfverläggningen afgifna förslag; och fann Herr Talmannen den förstnämnda af dessa propo-

sitioner vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, och blef alltså, sedan till kontraposition antagits deras mening, som yrkat bifall till motionen, en omröstningsproposition af följande lydelse uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 10:de punkten af utlåtandet N:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit det förslag, som innefattas i Herr August Peterssons ifrågasvarande motion.

Voteringen, i vanlig ordning företagen, visade 69 ja mot 75 nej; i följd hvaraf Kammaren beslutit enligt nej-propositionen.

Af anledning, som i nästföljande paragraf omförmäles, afbröts nu föredragningen af det föreliggande betänkandet.

§ 6.

Herr Statsrådet m. m. J. H. Lovén aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

1:o) angående afsöndring af jord från kronan tillhöriga gatehuset N:o 12 Rörum i Kristianstads län till plats för ny kyrkobyggnad för Rörums församling;

2:o) angående skatteköp af det till Ramlösa helsobrunn upplätta kronohemmanet Köpinge N:o 4, ett halft mantal, i Raus socken inom Malmöhus län;

3:o) angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten åt Stallmästaren C. G. von Bahr;

4:o) angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten åt Lektorn A. Th. Bergius;

5:o) angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten åt Professoren vid Veterinärinstitutet i Stockholm F. A. Lundberg;

6:o) angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten åt Sekreteraren vid Musikaliska Akademien, Professoren J. P. Cronhamns enka; samt

7:o) angående Norrbottens län fördelning i fyra domsagor.

Herr Talmannen mottog dessa Kongl. propositioner under för-

klarande, att Kammaren skulle åt desamma lemna grundlagsenlig behandling.

§ 7.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 1, angående allmänna bevillningen, hvarvid närmast i ordningen förekom.

Punkten 11.

*Angående
vissa frälse-
egendomars
befriande från
rusttjänstbevill-
ning.*

Utskottet hade i denna punkt hemställt, att Herr *Jöns Rundbäcks* motion, N:o 120 — uti hvilken föreslagits, att Riksdagen måtte besluta den ändring i nu gällande bevillningsförordning, att rusttjänstbevillning ej vidare skulle erläggas för de frälseegendomar, som utgjorde effektiv rustning eller rotering — icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Herr *Jöns Rundbäck* begärde ordet och yttrade: Då jag vid början af riksdagen väckte denna lilla, oskyldiga motion, som afhandlas i denna punkt, gjorde jag det af två skäl, det ena för att erhålla en utredning och ett förtydligande af de tvetydiga, föråldrade och mörka stadganden, som finnas i 11 § af nu gällande bevillningsförordning rörande bevillning af frälseegendomar, särskildt af de så kallade utsockne frälsehemmanen; det andra ändamålet, som jag trodde mig kunna vinna genom förslaget, var den omständigheten att jag trodde, det denna utredning skulle medverka till ett bifall af det förslag, som jag slutligen framställde till Utskottets och Riksdagens beprövande. Utskottet har, jag medgifver det villigt och tacksamt, åt motionen egnat en uppmärksamhet, som förtjenar allt erkännande, men på samma gång jag säger detta, får Utskottet ursäkt mig om jag vågar påstå, att den långa och vackra historiska utredning, som Utskottet i detta betänkande lemnat, egentligen går på sidan om sjelfva saken. Den berör icke kärnpunkten i mitt förslag en enda gång; ty att rusttjensten t. ex. på det och det viset började, utvecklade sig, fortgick och aftog o. s. v. är mycket nyttigt och nöjsamt att läsa på detta sätt i ett sammandrag, men det var icke detta jag sökte, utan hvad jag önskade få utveckladt var frågan om denna bevillnings natur och rättmätighet, och derpå lemnas intet svar. Jag vågar till och med påstå, att, om man vill kritiskt behandla Utskottets historiska afdelning, man skall finna den icke vara riktig, åtminstone icke i det hänseende, jag i min motion omnämmt.

Erinrande i början af sin motivering om rusttjenstens uppkomst, säger Utskottet att den tillkommit på 1200-talet, men talar endast om frälserusttjensten och nämner icke ett ord om andra frälsefriheter, som äro äldre än denna, nemligen andliga frälset. Utom dessa två kategorier af frälse, som funnos i gamla Sverige, förekom dessutom i de gamla provinserna, t. ex. Bohuslän, der jag egentligen sett denna oegentlighet existera, äfven ett annat slags frälse, som är äldre än både det andliga och världsliga frälset. Detta tillkom på det sättet

att en del hemman fingo sig ålagdt att hålla vårdkasar eller vakteldar vid makt för att varsko landet, derest fientliga flottor voro i antågande, och för att dessa hemman skulle fullgöra sin skyldighet i detta fall, erhöles de frälsefrihet. Detta framgår af gamla norska förordningar från 1200-talet, i hvilka det heter: "Tre frelse oc fuldmyndige indenlands föde Mend der öyenen, örren oc födderne ere helbrede paa, skal vagt holde oc vere paa waarden naar dem tillsiges". Och för denna deras tjenstgöring samt för förmågan att se bra, höra bra och äfven, om så skulle behövas, springa bra fingo de frälsefrihet.

*Angående
vissa frälse-
egendomars
befriande från
rusttjenstbevill-
ning.*

Jag är nästan öfvertygad om att en del af de frälsehemman, som finnas i Bohuslän, leda sin uppkomst från detta stadgande, men dessutom tillkomma de så kallade utsockne frälsehemmanen i samma län, hvilka man anser hafva uppkommit derigenom att frälsemannen inköpte gårdar och gods belägna utom den socken, der han sjelf var boende. På dessa utsocknehemman fick frälsemannen dock icke åtnjuta den insockne eller de rå och rörs-friheter, som han hade på sin sätesgård, utan kronan behöll räntan af desamma. Derföre hafva dessa utsocknehemman, hvilka äfven benämnas ofrimans frälsehemman, emedan de kunde egas af ofrälseman redan före 1810, en stor del af grundskatten kvar.

Det finnes nemligen ett stadgande, som bestyrker detta, och hvilket lyder sålunda: Utsockne frälsehemman erläggas ordinarie räntan, men äro befriade från mantalsräntan och boskapspenningar. De utgöra för öfrigt half kronoskjuts mot kronohemman o. s. v.

Då man nu vet, att kronoskattehemmanen i detta län och i de öfriga eröfrade provinserna betala räntan efter kronovärdi, blef skilnaden i räntan mellan utsockne frälsehemman och kronoskattehemman obetydlig. Men huru kommer sig då, att för dessa utsockne hemman, som således i det närmaste betala en grundskatt lika med kronoskattehemman och derjemte äro ålagda effektiv rotering, likväl måste dessutom erläggas dubbel rusttjenstbevilling mot insockne hemmanen, hvilka äro befriade från grundskatt och icke äro rustning eller rotering underkastade?

Jag har i bevillningsförordningen förgäfves sökt att utleta någon giltig grund härför, och hemställer om det kan vara rättvist, att utsockne hemmanen sålunda skola vara på detta sätt betungade. Detta är visserligen så i bevillningsförordningen bestämdt, men på oförklarliga grunder. Snarare borde förhållandet mellan de insockne och utsockne hemmanen i fråga om rusttjenstbevillnings utgörande vara motsatt.

I rusttjenstordningen den 5 November 1686 och den 12 Januari 1687 samt Kongl. resolutionen den 7 Juni 1689, hvori bestämmes insockne frälsehemmanens i Bohuslän rättigheter i fråga om rusttjenstens utgörande, förekommer bland annat, att åboarne å utsockne frälsehemmanen vid denna tid åtogo sig att hålla båtsmän såsom en ersättning mot det de insockne frälsehemmanen utgjorde rustningen in natura.

Sedan emellertid den frälsehemmanen sålunda åliggande rusttjenst med år 1743 — ty efter den tiden har ej något förordnande om adels-

Angående
vissa frälse-
egendomars
befriande från
rusttjänstbevill-
ning.
(Forts.)

fanans uppsättande in natura förekommit — upphört att in natura presteras, så hade väl ingenting varit lämpligare än att jemväl befria utsockne frälsehemmanen, hvilka åtagit sig rotering i stället för rustning, från roteringsbesväret, men så skedde ej — de icke blott fingo behålla sin rotering, utan fingo t. o. m. fördubblad rusttjänstbevilling mot de insockne hemmanen sig åsatt. Och detta förhållande daterar sig från året 1747 och har fortvarit till den dag som i dag är.

Nu förklarar Bevillnings-Utskottet, att rusttjänstbevillingen af frälseegendomar är af grundlagsnatur och att den såsom sådan icke bör rubbas, utan i sammanhang med en allmän afskrifning af grundskatterna. Men om herrar ledamöter af Bevillnings-Utskottet verkligen kunna vidhålla ett sådant påstående, tillåter jag mig att ifrågasätta deras behörighet att behandla detta ärende, samt hemställer huruvida de då icke bort hänskjuta detsamma till ett annat Utskott. Är åter ifrågavarande skattetitel af bevillnings natur — hvilket den enligt min åsigt är, efter som den i bevillningsförordningen står omnämnd, så har naturligtvis Utskottet varit befogadt att med frågan taga befattning.

Jag tror att Utskottets ofvan antydda skäl för afslag icke är i detta hänseende tillämpligt, ty denna rusttjänstbevilling, hvarom här är fråga, är icke af samma egenskap som annan rusttjänstbevilling, ty förstnämnda bevilling utgör icke, såsom förhållandet kan sägas vara med annan dylik bevilling, ersättning för upphörd rustnings-skyldighet. Rusttjänstbevillingen pålades 1747, då de hemman, som befriades från rustningens utgörande, fingo denna bevilling sig åsatt, men denna grundsats följdes icke i fråga om förevarande hemman, hvilka, såsom jag tror, äro de enda, som utgöra på en gång effektiv rotering och rusttjänstbevilling. Detta är obilligt och oriktigt, och jag är säker på, att om man rätt uppmärksammat denna fråga och egnat densamma tillräcklig utredning, nämnda orättvisa redan varit afhjelpat.

På de skäl jag anfört yrkar jag bifall till min motion, deruti jag framställt ett förslag, hvilket är lika så enkelt, som det är med billighet öfverensstämmande. Det lyder i korthet sålunda:

“att Riksdagen måtte besluta den ändring i nu gällande bevillningsförordning, att rusttjänstbevilling ej vidare skall erläggas för de frälseegendomar, som utgöra effektiv rustning eller rotering.” Och herrarne må ej frukta, att den skattenedsättning, som genom förslaget bifallande skulle uppkomma, blir särdeles betungande för statsverket, ehuru jag på samma gång ej heller vill påstå, att densamma skulle föranleda någon betydligare lindring för egarne till de hemman, hvarom här är fråga. Hela den årliga rusttjänstbevillingen belöper sig nemligen till endast 68,000 kronor, och jag är öfvertygad om att deraf belöper sig å utsocknefrälsehemmanen endast 4 à 5 tusen kronor. Jag har dock ej riktigt reda derpå. Men hvad bevillningsförordningen i detta hänseende nu stadgar är *orättvist*, och derföre anser jag en förändring vara af nöden.

Vidare — för den händelse man skulle upprepa den af Utskottet gjorda invändningen, att denna skatt är af grundskattsnatur, och om i följd häraf man ånyo skulle få höra ett uttalande, som så ofta upp

repats inom denna Kammare, nemligen att egarne af dessa hemman köpt dem sålunda betungade och därför få finna sig dervid — vill jag upplysa om ett förhållande, hvilket gifvit mig anledning att tänka på denna sak. Det finnes nemligen i den trakt, der jag har mitt hem, några hemman, hvilka af för mig obekant anledning fordom icke betalt hel rusttjänstbevilning utan sedan lång tid tillbaka behandlats såsom insocknefrälsehemman och följaktligen endast erlagt half rusttjänstbevilning. Men år 1870 gjordes anmärkning häremot af Kammarrättens revisionskontor, och emot egarne till dessa hemman anhängiggjordes talan om erläggande af hel rusttjänstbevilning såsom för öfriga utsocknefrälsehemman. Denna fråga är ännu beroende på Kongl. Kammarrättens pröfning, och svårt är att veta, huru den skall afgöras. Men säkert är emellertid, att egarne till dessa hemman ingalunde kunde föreställa sig, att en skatt, som under 100 år förut aldrig för hemman erlagts, nu skulle utkrävas. Den orättvisa, jag i min motion påpekat och velat afhjelpa, har sin grund i 11 § bevilningsförordningen, ty deri stadgas, att under det frälsesäterier och vissa till fromma stiftelser anslagna hemman äro helt och hållet befriade från rusttjänstbevilning, skola ifrågavarande eller utsockne frälsehemman, hvilka dessutom äro på annat sätt hårdt betungade, icke allenast betala rusttjänstbevilning, utan denna till dubbel så stort belopp, som rå-, rörs- och insockne hemman; och jag tror, att ingen af herrarne, med blicken fästad på ett sådant skattesystem, skall kunna annat än förvåna sig öfver de orättvisor och besynnerligheter, som ligga uti dylika stadganden. Jag vågar därför uttala den förhoppning, att Kammaren på de skäl, jag nu tagit mig friheten lägga till dem jag i min motion framhållit, skall finna mitt förslag vara både rättvist och billigt.

Jag yrkar bifall till den af mig väckta motion.

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Den ärade motionären har gjort sig skyldig till ett misstag så väl uti sin motion som uti sitt nyss hållna anförande. Han har nemligen uti motionen sagt, att rusttjänstbevilning uppkom 1747, och nyss yttrade han, att den utgjorde en ersättning till staten för upphörd rustning. Båda dessa uppgifter äro origtiga. Ty rusttjänstbevilningen är betydligt, åtminstone 100 år, äldre än han sålunda uppgifvit. Jag vill dock ej nu besvära Kammaren med ordande om densammas tillkomst eller tiden därför, utan jag inskränker mig till att hänvisa dem, som härför äro intresserade, till en vid 1870 års riksdag inom denna Kamnare väckt motion, n:o 108, och då utaf denna tydligt framgår, att rusttjänstbevilning erlades redan under det rusttjensten bestriddes effektivt, följer häraf, att denna bevilning icke är en ersättning för rustningens upphörande utan, såsom jag redan nämnt, mycket äldre än den tidpunkt, då rustningsbesvärets effektiva utgörande upphörde. Motionären nämnde vidare, att utsockne frälsehemman i Bohuslän jemväl betala grundränta. Må så vara. Jag vet det icke, men jag bör väl tro hvad motionären uppgifvit. Men säkert är dock, att alla frälsehemman i vårt land

*Angående
vissa frälse-
egendomars
befriande från
rusttjänstbevill-
ning.
(Forts.)*

*Angående
vissa frälse-
egendomars
befriande från
rusttjänstbevil-
ning.*
(Forts.)

äro befriade från andra utgifter, såsom t. ex. i afseende å skjuts-
väsendet och mycket mera dylikt, som icke kan uppräknas, men som
fullkomligt motsvarar denna obetydliga rusttjänstbevilning. Jag anser
att vi icke böra med en sådan här liten lapp plåstra på bevillnings-
förordningen, utan låta rusttjänstbevillningen qvarstå, då den ju ändå
uppgår till så obetydligt belopp och icke är särdeles tyngande.

Jag vill till sist hugna motionären med den upplysning, att jag
sjelf betalar rusttjänstbevilning och gör det mycket gerna, emedan
jag på andra håll åtnjuter friheter, som fullkomligt motsvara denna
bevilning.

Herr Friherre A. H. Fock: Jag afstår från ordet efter den
siste talarens yttrande och inskränker mig att yrka bifall till Ut-
skottets förslag.

Herr Jöns Rundbäck: Jag vill blott, till svar på hvad Herr
Sven Nilsson nyss yttrat, förklara, att jag medgifvit, det rusttjänst-
bevillningen är äldre än från 1747, men Herr Sven Nilsson känner
bättre eller åtminstone lika väl som jag, att den komité, som utredt
frågan om roterings- och rustningsbesväret, i sitt utlåtande förklarar,
att denna rusttjänstbevilning erlægges såsom en ersättning för rust-
ningen. Jag vet väl att Herr Sven Nilsson i denna del varit af olika
mening och reseverat sig, men det visar endast huru oklar frågan är,
då desse sakkunnige män derom haft en mot den likaledes sakkunnige
Sven Nilssons uppfattning stridande åsigt. Han har emellertid icke
kullslagit hvad desse andre uppgifvit såsom säkert och, om desse miss-
tagit sig, kan icke jag afgöra, men aldrig kunde väl Sven Nilsson
eller komiterade tänka, att rusttjänstbevilning bör utgå från roterade
hemman. Det är likväl just i den omständighet, att dessa utsockne
frälsehemman, hvilka utgöra effektiv rotering, jemväl skola erlægga
rusttjänstbevilning, den stora orättvisan ligger, en orättvisa, som
visserligen i pekuniärt afseende är obetydlig, men hvars rättande i
följd deraf äfven skulle för staten medföra blott ringa förlust. Jag
är väl öfvertygad om att de hemmansegare, hvilka erlægga denna be-
vilning, det oaktadt kunna reda sig, men anse herrarne med mig
denna bevilning orättvis, kan jag icke förstå, hvarför ej en skatte-
reglering och rättelse af orättvisan skulle kunna ega rum. Jag yrkar
fortfarande bifall till min motion.

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Då motionären nu nämnt, att
jag reserverat mig mot den af honom omförmälda komiténs betänkande,
borde jag kanhända icke hafva begärt ordet, men dels fruktade jag,
att han ej skulle ontala detta, och dels ville jag i anledning af hvad
han nyss yttrade förklara, att mitt hemman jemväl är roteradt.

Öfverläggningen förklarades slutad. Efter det Herr Talmannen
upptagit de gjorda yrkandena och enligt dem gifvit propositioner, biföll
Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 12.

I sin motion N:o 20 hade Herr *P. Engman*, föreslagit, "att Riksdagen måtte, med ändring af 16 § bevillningsstadgan, besluta, det skola alla utländska undersåter, som här i riket idka handel, antingen i stad eller på landet, för dylik rörelse förskottsvis erlägga minst 80 kronor i månaden, så länge de inom riket utöfva handelsrörelse, och att denna afgift skall erläggas till kronans uppbördsman i den stad, der handeln idkas, och på landet till kronofogden i det fögderi, der handelsrörelsen kommer att utöfvas — samt att senare momentet i 16 § angående ansvar för olaga handel må undergå endast den ändring, att olagligen utbudna varor må vara beslag underkastade och dömas förbrutna, till lika fördelning mellan åklagaren och de fattige i den kommun, der förbrytelsen skett."

*Angående
ändring af
§ 16 Bevillningsstadgan.*

Och hade Utskottet i afseende på denna motion hemställt: att densamma måtte lemnas utan afseende.

I anledning af Utskottets hemställan anförde motionären,

Herr Engman: Jag har icke begärt ordet för att framställa något yrkande och ämnar icke heller anhålla om votering. Jag vill endast hemställa till Utskottet, huruvida detta har sig bekant, huru dessa judar, polackar och andra utlänningar, i tusental, som resa omkring i landet med sitt kram, blifva beskattade och hvarest de erlägga skatten, de fleste troligen aldrig, de må nu uppehålla sig i riket tre månader eller öfver året, eller till och med flera år. Mången sådan kringresande utlänning kommer till Stockholm, erlägger der skatt för 3 månader och begifver sig sedan till öfriga delar af landet. Hvad hindrar då honom att långt utöfver de 3 månaderna fortsätta med sin rörelse. utan att därför erlägga någon skatt? och huru kontrollera sådant? Jag tror icke att Utskottet så noga betänkt dessa omständigheter, rörande hvilka jag skulle vilja erhålla någon upplysning. Som sagdt vill jag emellertid icke framställa något yrkande för närvarande, men hoppas återkomma med min motion ett annat år, med bättre utredning af ärendet.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag ämnar icke vid denna punkt framställa något yrkande, men jag tror att Bevillnings-Utskottet borde hafva fäst mer uppmärksamhet vid de af motionären i motionen uttalade betänkligheterna än som nu skett. Enligt nu gällande stadgande skall visserligen utlänning, som reser omkring i landet och idkar handel, erlägga en bestämd skatt, derå han vid betalningen erhåller qvitto. Men nu inträffar åtminstone i Skåne, att sådana kringresande handlande icke äro försedde med qvittenser, enär de nästan aldrig erlägga den bestämda skatten, och detta af det enkla skäl, att kronobetjeningen i de flesta fall icke med någon verksam påföljd kan utkräfa de för underlåtenhet derutinnan stadgade böterna, enär de omförmälda personerna, om de neka att betala desamma, hvilket alltid

Angående
ändring af
§ 16 Bevil-
ningsstadgan.
(Forts.)

är förhållandet, skola stämmas till rätten, och under den tid, som åtgår för utverkande af denna stämning, har handelsmannen begifvit sig från orten, utan att man vet hvarthän, och kan således icke anträffas. Följden är således den, att de högst sällan derefter kunna anträffas och således aldrig antastas, utan få fritt resa omkring utan att hafva erlagt den bestämda skatten, hvaraf torde följa, att det nuvarande stadgandet är alldeles kraftlöst emot ifrågavarande personer, ett förhållande, hvarå, efter hvad jag tror, Utskottets ledamöter icke kommit att tänka. Då nu emellertid Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag, har jag intet yrkande att göra, men har velat yttra mig i afsigt, att ett blifvande Bevillnings-Utskott måtte något mera beakta saken. än hvad nu skett.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Angående
ändring af
§ 24 Bevil-
ningsstadgan.

I punkten 13 hade Utskottet föreslagit, att 24 § i bevillningsstadgan måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 24.

Till upplysning och ledning vid bestämmande af de bevillningsavgifternas belopp, som skola utgöras, böra, före den 15 Mars *nedan nämnda* år, följande officiella uppgifter meddelas, nemligen:

a) *det år, då ny taxering af fasta egendomar allmänneligen skall verkställas:*

1:o) *af hvar och en stadsdomstol samt domare på landet: uppgift å beloppet af den vid senaste försäljning betingade köpeskilling för hvarje fast egendom, derå, efter det enahanda uppgift sist meddelades, lagfart på grund af köp beviljats; börande i denna uppgift anmärkas, när försäljningen skett af föräldrar till barn, äfvensom då förbehåll gjorts om så kallade undantagsförmåner;*

2:o) *af hvarje inom riket bildad hypoteksinrättningsdirektion: uppgift å det värde, hvartill hvar och en i samma hypoteksinrättning till belåning anmäld fast egendom blifvit uppskattad vid derå, efter det enahanda uppgift sist meddelades, för dylikt låns erhållande anställd och godkänd värdering.*

b) *hvarje år:*

1:o) *af styrelserna öfver brandförsäkringsinrättningarne eller deras agenter eller vederbörande brandstodskomiteer: uppgift rörande försäkringsvärdet å de byggnader, som i stad, på dess område, eller i köping blifvit mot brandskada försäkrade, sedan enahanda uppgift af samma styrelse eller komité nästföregående år meddelades;*

2:o) *af statsdepartement jemte hvarje embetsmyndighet eller embetsverk, vare sig statens, stads eller menighets, äfvensom af styrelsen för allmän inrättning eller stiftelse eller med Kongl. Maj:ts oktroj försedt verk eller bolag, der embets- eller tjänsteman, vaktbetjent eller annan eger utbekomma afföning eller pension: uppgift angående hvar och en person tillkommande löner, arfvoden, pensioner eller gratifikation, boställe, löningsjord eller andra löneförmåner; hvarjemte bör anmärkas, huruvida med tjänsten åtföljer inkomst utaf sportler, ex-*

*Angående
ändring af
§ 24 Bevil-
lingsstadgan.
(Forts.)*

peditionslösen, bötes- eller beslagsandelar eller dylikt, som, jemlikt §§ 6 och 7 mom. 2, är bevilling underkastadt;

3:o) af städernas magistrater: angående beloppet af harje fabriks- eller näringsidkares tillverkningar, i enlighet med de hos magistraterna tillgängliga uppgifter.“

Efter uppläsning af detta förslag, lemnades ordet på begäran till

Herr Lundberg, som yttrade: Under denna punkt har Bevillnings-Utskottet föreslagit en förändring beträffande de uppgifter, som från stadsdomstolar samt domare på landet skola till ledning vid bestämmande af bevillningsafgifternas belopp meddelas rörande de fasta egendomar, i afseende hvarå lagfart egt rum. I stället för att nu dylika uppgifter lemnas hvarje år före den 15 Mars, skulle de, enligt Utskottets förslag, meddelas endast det år, då ny taxering af fasta egendomar allmänneligen skall verkställas. Hittills hafva dessa uppgifter afsett de egendomar, å hvilka under nästföretgångna år "första uppbudet till lagfart meddelats"; och jag föreställer mig, att det är Utskottets mening, att uppgifterna äfven hädanefter komma att afse ett eller flera kalenderår, så att icke uppgifterna, hvilka man tänkt sig skola i Mars månad aflemnas, äfven skulle omfatta nästföretgångna Januari och Februari månader. I så fall tror jag det vore skäl att äfven i författningen utmärka det, så att, i stället för att nu står: "af hvar och en stadsdomstol samt domare på landet: uppgift å beloppet af den vid senaste försäljning betingade köpeskilling för hvarje fast egendom, derå, cfter det enahanda uppgift sist meddelades, lagfart på grund af köp beviljats," man efter ordet "derå" tillade: "*under det eller de år som förflutit* efter det enahanda" etc. Jag hemställer till närvarande ledamöter af Bevillnings-Utskottet, huruvida icke, om meningen verkligen är den af mig anförda, det kanske vore lämpligt, att återremiss af denna punkt egde rum, då jag nemligen föreställer mig, att Kammaren icke vill på annat sätt åstadkomma en redaktionsförändring.

Herr Holmqvist: Jag föreställer mig, att det här föreslagna stadgandet i 24 § bevillningsförordningen litt. a 1:o tillkommit genom förbiseende af hvad uti lagfartsförordningen förut finnes stadgadt i afseende å domares skyldighet att aflemna dylika förteckningar. I 17 § af sistnämnda förordning är nemligen föreskrifvet, att domare å landet skall för hvarje ting och rätten i stad för hvarje månad till Konungens Befallningshafvande i länet aflemna lagfartsförteckningar, hvilka sedermera införas i Konungens Befallningshafvandes kungörelser och på så sätt komma till allmänhetens kännedom. Då det derjemte tillkommer domaren å landet att aflemna ännu ett exemplar af samma förteckning till kronofogden i orten, genom hvilkens försorg den samma skall uppläsas i häradets kyrkor, synes bevillningsberedningen ega tillräckligt material för upplysningar i nu ifrågavarande hänseende; ty åtminstone bör den genom läuskungörelserna, som icke böra

Angående
ändring af
§ 24 Bevill-
ningsstadgan.
(Forts.)

vara beredningen obekanta, erhålla de upplysningar, som i första momentet af nu ifrågavarande paragraf afses. I anledning häraf får jag hemställa, att det under litt. a mom. 1:o uti denna paragraf förekommande stadgande måtte helt och hållet utgå.

Herr C. A. Jönsson: Jag skall be att med några ord få belysa afsigten med den af Utskottet här föreslagna förändring. Det heter nu i början af 24 § gällande bevillningsstadga: "Till upplysning och ledning vid bestämmande af de bevillningsatgifters belopp, som skola utgöras, böra före den 15 Mars hvarje år följande officiella uppgifter meddelas, nemligen, 1:o af hvar och en stadsdomstol och domare på landet: uppgift på de fasta egendomar, å hvilka under föregående året första uppbudet till lagfart meddelats, äfvensom angående beloppet af den för hvarje egendom betingade köpeskilling."

Nu är förhållandet så, att domare på landet och hypoteksinrättningarnes direktioner skola hvarje år aflemna sådana uppgifter för att bevillningsberedningarne tillhandahållas, och sedan beredningarne slutat sina arbeten, återsändas uppgifterna till Konungens Befallningshafvande. Meningen med den här föreslagna förändringen är, att berörda myndigheter jemte städernas magistrater skola slippa att aflemna uppgifterna oftare än hvar tredje år, då de allmänna fastighets-taxeringarne skola ega rum, och förändringen skulle således för dem medföra en lättnad, hvilken desto hellre kan dem lemnas, som beskattningskomitéerna icke behöfva dessa uppgifter oftare än det år, de nya taxeringarne skola ske. Jag trodde således, att de föregående talare, som ansett förändringen öfverflödig, tvärtom skulle finna sig belättna dermed.

För min del yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Holmqvist: Med anledning af den siste talarens anförande, ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att den lindring, som genom den föreslagna förändringen skulle uppstå för de myndigheter, hvilka uppgifternas aflemnande skulle åligga, icke är af någon betydighet. Den är icke af minsta vikt i afseende på besväret med aflemnandet. Men härtill kommer dessutom, att förändringen är alldeles öfverflödig, då i socknarne och kommunerna redan finnas Konungens Befallningshafvandes kungörelser, i hvilka dessa förteckningar intagits år ifrån år. Jag antager äfven, att Utskottet, om det hade fäst afseende vid det stadgande, i fråga om dylika förteckningars afgifvande, som förekommer i den nya lagfartsförordningen, icke skulle hafva framkommit med detta förslag; ty det är först genom nämnda förordning, som bestämd föreskrift meddelas derom, att två särskilda uppgifter skola afgifvas och genom Konungens Befallningshafvandes försorg kungöras.

Herr Bruhn: Hvarföre den siste ärade talaren velat hänvisa bevillningsberedningarne till de uppgifter, som af domare skola aflemnas till Konungens Befallningshafvande och kronofogdarne, och hvilka finnas publicerade i länskungörelserna, kan jag icke inse, då,

Angående
ändring af
§ 24 Bevill-
ningsstadgan.
(Forts.)

enligt nu gällande bevillningsföreläggning, dylika uppgifter skola bevillningsberedningarna tillhandahållas. Det är således ingenting nytt, som påläggas domarena, utan de hafva redan nu denna skyldighet sig ålagd. Frågan är nu, såsom en talare nämnde, att inskränka denna skyldighet, så att vi få dessa uppgifter så att säga periodvis i stället för hvarje år, hvilket naturligtvis för vederbörande måste blifva en lättnad. I instruktionen för taxeringskomitéerna § 7 finnes stadgadt, att, sedan en fastighet blifvit åsatt taxeringsvärde, *må* den, om icke några särskilda förändringar inträffa, bibehålla detta värde oförändradt under tre års tid; men då hvarje år bevillningsberedningarna få sig tillsända uppgifter på de förändrade fastighetsvärden, som vid lagfart hade ifrågakommit, så väckte detta stadgande i flera orter åtminstone någon tvekan, huru det skulle tillämpas, om ordet *må* skulle vara liktydigt med *skall*, och man tänkte, att, då bevillningsföreläggningen stadgade att årliga uppgifter om priset å hemman skulle till beredningarna aflemnas, man borde, ehuru förordningen stadgade att en fastighet *må* bibehålla sitt taxeringsvärde oförändradt under tre år, likväl vara skyldig att årligen använda uppgifterna. Genom senare stadganden och förändringar är denna tvetydighet häfd, och ordet *må* är numera förklaradt vara liktydigt med *skall*; och derom kan således icke någon tvekan återstå. Då således dessa uppgifter från vederbörande myndigheter, som hittills skolat årligen aflemnas, icke mer än hvar tredje år kunde komma till användning, och de skola antingen bifogas taxeringslängden eller till vederbörande magistrat eller kronofogde återsändas för att nästkommande års bevillningsberedning tillhandahållas, så blifva de väl sålunda återskickade; och i det fallet kan det lätt inträffa, att uppgifterna det år, de verkligen skulle användas, icke äro så lätt tillgängliga. Man kan äfven tänka, att, om de biläggas taxeringslängden, de icke i tid blifva reqvirerade och således icke tillgängliga; och om de blifvit till magistrat eller kronofogde återsända, så kunna dessa myndigheter glömma bort att återställa dem det år, de skola användas.

Jag anser således den föreslagna förändringen innebära en ren lättnad så väl för de myndigheter, som skola få sig anbefaldt att utfärda dessa uppgifter, som äfven för bevillningsberedningarna, som skola använda dem; och jag instämmer således i det förslag Utskottet här afgifvit.

Herr C. A. Jönsson: Jag medgifver villigt, att det af en föregående talare antydda förslag möjligen skulle kunna vara tillfyllestgörande; men då någon motion i det af honom omnämnda syfte icke till behandling förelegat, har Utskottet icke kunnat göra på annat sätt än nu skett. Om den ärade talaren nästa riksdag behagar i en motion närmare formulera sitt förslag, så är jag förvissad om att Utskottet skall taga detsamma i noggrant öfvervägande, och på sådant sätt torde i instruktionen för bevillningsberedningen inom kort komma att inflyta stadgande derom, att Konungens Befallningshafvandes kungörelser skola tillställas ordförande i taxeringskomité.

Angående
ändring af
§ 24 Bevill-
ningsstadgan.
(Forts.)

Friherre A. H. Fock: Jag ber att få fästa uppmärksamheten derå, att Första Kammaren redan bifallit den nu föredragna punkten, och att således en återremiss af densamma från denna Kammar icke kan tjena till någonting. De anmärkningar, som här blifvit framställda, har jag icke kunnat finna åsyfta annat än några smärre redaktionsförändringar, hvilka dock enligt mitt förmenande ej synas böra föranleda till afslag å Utskottets hemställan.

Herr Torpadie: Efter den upplysning, den siste talaren nu lemnat, vill jag icke framkomma med det förslag jag eljest ämnat afgifva. Hvad sjelfva saken beträffar, är jag ense med Herr Holmqvist, och kan icke inse, hvarföre, då mångskrifveriet vid allmänna verk och inrättningar är allmänt och med rätta öfverklagadt, man skall vilja öka detsamma genom att förelägga vissa myndigheter att lemna sådana uppgifter, hvarom nu är fråga. Men, som sagdt, jag böjer mig för hvad som redan skett, och har numera intet yrkande att framställa.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! Det förefaller mig obestridligt att, om och när man kan lätta domarens skyldighet uti ifrågavarande afseende, bör sådant ske. Detta skulle kunna åvägbringas på det sättet, att Kammarerna bifölle herr Holmqvists yrkande, att det under litt. a mom. 1:o i nu föredragna punkt intagna stadgande uteslutes. Följden af ett sådant beslut å denna Kammarers sida blefve den, att föreskriften om officiella uppgifters meddelande, sådan den finnes i nu gällande bevillningsstadga meddelad, blefve oförändrad, d. v. s. att domare fortfarande hade skyldighet att hvarje år meddela i fråga varande förteckning. Enligt Första Kammarens beslut i ämnet, åligger det deremot domaren att endast hvar tredje år ingifva sådana uppgifter. Om nu denna Kammar antager Herr Holmqvists förslag, så hafva Kammarerna stannat i olika beslut i frågan, och då är det anledning för Bevillnings-Utskottet att framställa ett sammanjemkningsförslag i samma syfte som det nu af Herr Holmqvist afgifna, enligt hvilket nu stadgade skyldighet för domaren att lemna i fråga varande uppgifter borde i allo upphöra. Det vore ju möjligt, att Första Kammarerna antog ett sådant förslag, sedan dess uppmärksamhet blifvit fästad derpå, att, äfven med upphäfvande af berörda skyldighet, bevillningsberedningarna för fullgörande af sina uppdrag hade tillräckligt material i de uppgifter som vederbörande domare lemna till Konungens Befallningshafvande och kronofogdarne.

Deremot anser jag, i likhet med den siste talaren, att en återremiss till intet tjuenar.

Herr Jan Magnusson: I likhet med flere föregående talare är jag af den åsigt, att de uppgifter och upplysningar, som det åligger domare och direktion för hypoteksbank att lemna i detta fall, icke äro synnerligen behöfliga. I den ort jag tillhör har jag mig bekant, att sådana uppgifter icke aflemnats mer än första gången bevillning påfördes efter den nya bevillningsstadgan, åtminstone har detta varit

fallet i den kommun jag bor. Jag har sjelf flera gånger både såsom ledamot och ordförande deltagit i bevillningsberedningens arbeten, och har dervid funnit, att dylika uppgifter kunnat undvaras och att man icke haft särdeles stor nytta af dem. Vid köp af fastigheter kunna dessutom förekomma så många omständigheter, som bestämma prisen, att bevillningsberedningen icke på den vägen kan få någon bestämd uppgift om ett hemmans egentliga värde. Ett annat och bättre sätt att komma till rätta i detta fall ligger i den omständigheten, att bevillningskomiténs ledamöter vanligen äro boende inom åtskilliga delar af kommunen, till följd hvaraf de äro i tillfälle att hvar och en inom sin närmaste trakt ega säkrare kännedom om de olika fastigheternas egentliga värde än hvad de skulle kunna inhemta af ofvan nämnda officiella uppgifter.

Då jag alltså anser dessa uppgifter öfverflödiga, instämmer jag i herr Holmqvists yrkande, att nu föredragna litt. a mom. 1:o måtte uteslutas.

Herr Holmqvist: Jag anser mig böra nämna, att jag icke, såsom Herrar A. Bergström och Torpadie synas uppfattat det, yrkat återremiss, utan uteslutande af det föredragna momentet. Då emellertid, efter hvad jag nu inhemtat, Första Kammaren redan godkänt Utskottets förslag, ber jag få afstå från mitt förra yrkande och anser mig genom hvad jag i frågan förut yttrat endast hafva fästat Kammarens uppmärksamhet på den rättelse, som i detta fall för framtiden kan och bör ske.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner enligt de meningar som förekommit; och blef derefter Utskottets hemställan i oförändradt skick af Kammaren bifallen.

Punkten 14.

Bifölls.

Punkten 15.

Utskottet hade hemställt:

att 63 § i bevillningsstadgan måtte erhålla följande förändrade lydelse:

“Senast innan klockan tolf å åttonde dagen före den, då pröfningskomitéen sammanträder, eller, om åttonde dagen är helgedag, å nästföljande dag bör skattskyldig, som finner sig föranlåten anföra besvär öfver den honom af taxeringskomitéen påförda bevillningsafgift, hafva till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inlemnadt sin till pröfningskomitéen ställda besvärsskrift; och må, under iakttagande af nu stadgade tid och ordning, skattskyldig jemväl ega att sina besvär med allmänna posten insända; dock skall i sådant fall behörigen styrkas, att den klagande egenhändig undertecknat besvärsskriften eller att

*Angående
ändring af
§ 24 Bevillningsstadgan.
(Forts.)*

*Angående
ändring i § 63
Bevillningsstadgan.*

Angående
ändring i § 63
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt; börande de skattskyldige, genom den i näst ofvanstående paragraf omförmälda kungörelse, om allt detta jemväl erinras.“

Herr Lundberg anförde: Då Utskottet uti ifrågavarande paragraf af bevillningsstadgan velat föreslå ett förtydligande, anser jag att detta äfven bort kunna afse närmare bestämmande af tiden för besvärs anförande. Här står “senast inom klockan tolf å åttonde dagen före den, då pröfningskomitén sammanträder” utau att det bestämmes, om denna dag skall inberäknas eller icke. I fall, såsom jag skulle vilja antaga, meningen är, att sammanträdesdagen skall inberäknas, så att, om komitén sammanträder på t. ex. Onsdag, man skulle ega rätt att ingifva sina besvär innan klockan tolf på Onsdagen i föregående vecka, men sådant dock icke bestämdt utsättes i paragrafen, måste saken anses tvetydig; och den som är försigtig, anser sig nog böra aflemna besvären redan på Tisdag för att icke äfventyra sin besvärsrätt. Skulle åter den uppfattningen vara den rätta, att dagen för komiténs sammanträde ej skall tagas med i beräkningen, torde väl kunna inträffa, att mången som är af den andra åsigten, och derföre dröjt till Onsdagen, förlorade fatalierna. Jag skulle alltså gerna vilja tillstyrka ett förtydligande; men då jag förmodar, att samma grundsats här skall göra sig gällande som vid förra punkten, nemligen att så snart den ena Kammaren bifallit en punkt, den andra icke kan åstadkomma någon ändring i redaktionen, torde det vara utan ändamål att påyrka en förändring af ordalagen uti omnämnda hänseende. Eljest skulle enligt min tanke paragrafen kunnat erhålla följande förändrade lydelse: “senast innan klockan tolf å åttonde dagen före den dag pröfningskomitén sammanträder, den dagen inberäknad, eller, om åttonde dagen är helgedag, nästföljande dag bör“ etc.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 16 och 17.

Lades till handlingarne.

§ 8.

Angående
föreslagen
författning
rörande inteck-
ning i jernväg,
kanal m. m.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets utlåtande N:o 20, i anledning af väckt motion med förslag till författning rörande inteckning i jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anläggning.

Berörda af Grefve *E. Sparre* väckta motion (N:o 105) hade föranledt en så lydande hemställan af Utskottet:

att Riksdagen måtte för sin del antaga följande

Förordning angående pantsättning af jernvägsanläggning.

Vill aktiebolag, som erhållit tillstånd till anläggning af jernväg med rätt att förvärfva dertill erforderlig mark enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, i jern-

vägsanläggningen bereda säkerhet för lån till visst belopp, göre derom ansökan hos Konungen. Finner Konungen skäl att ansökningen bifalla, utfärdas derom allmän kungörelse; och ege från den dag, kungörelsen om pantsättningen i författningssamlingen utgafs, innehafvare af de för nämnda lån utgifna förbindelser i all sådan till jernvägen hörande fast egendom, som jemlikt förordningen den 16 Juni 1875 ej må med in-teckning belastas, panträtt såsom vore in-teckning beviljad, samt i bolagets till jernvägen och dess drift hörande lösegendom enahanda förmånsrätt, som förlagsman i det, som med förslaget tillverkad är.

Angående
föreslagen
författning
rörande in-teck-
ning i jernväg,
kanal m. m.
(Forts.)

För bibehållande af den säkerhet, hvarom här sägs, erfordras ej förnyelse, såsom om in-teckning för fordran stadgadt är; och ege, der säkerhet beviljas för flera lån, den långiftvare företråde, som först säkerhet vunnit.

Hvad sålunda stadgadt är lände ej till förfång för fordran, som före denna författnings utfärdande uppstått.

Mot detta förslag voro reservationer inom Utskottet anmälda af Herrar *von Gegerfelt, Ribbing, Lindgren, Torpadic, Thomasson* och *Nils Pettersson*; hvarjemte Herr *Anders Persson* låtit å utlåtandet anteckna, att han icke deltagit uti ärendets behandling i Utskottet, samt Herrar *Asplund* och *Philipsson*, att de varit förhindrade att i den slutliga behandlingen af motionen deltaga.

Sedan nu Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr Philipsson: På sätt en vid utlåtandet fogad anteckning utvisar, har jag genom opasslighet varit förhindrad att inom Utskottet deltaga i den slutliga behandlingen af ärendet. Jag nämnde den *slutliga* behandlingen, derföre att Utskottet genast, då Grefve Sparres ifrågavarande motion der föredrogs, tillsatte en komité, som skulle pröfva förslaget och inkomma med yttrande. I denna komiténs arbeten deltog jag, men blef som sagdt förhindrad att öfvervara den slutliga behandlingen inom Utskottet och således urståndsatt att uti en reservation redogöra för de skäl, hvilka föranleda mig att motsätta mig Utskottets förslag.

Till en början fäster jag mig vid den af en reservant, Herr von Gegerfelt, uttalade anmärkningen att, då Kongl. förordningen af den 16 Juni 1875, angående in-teckning, uti 16 § uttryckligen förbjuder in-teckning efter allmänna lagen ej blott af jernväg, utan äfven af kanal eller annan dermed jemförlig anläggning, så hade, då man nu vill stifta en särskild lag, efter hvilken säkerhet i jernväg skall kunna beredas, jemväl kanal och andra dermed jemförliga anläggningar bort, på sätt motionären föreslagit, göras till föremål för den nya lagstiftningen. Härvid kan å andra sidan icke förnekas att, då man finner sig på ett nytt, oförsökt område, det kan af rent praktiska skäl vara lämpligt att först afhjelpa de största af erfarenheten ådagalagda och mest i ögonen fallande olägenheterna samt till följd af en sådan uppfattning börja med jernvägar och bland dessa endast så-

*Angående
förelagen
författning
rörande in-
teck-
ning i jernväg,
kanal m. m.
(Forts.)*

dana, som egas af aktiebolag, hvilka äro underkastade offentlig kontroll. Såsom Utskottet anmärker äro, utom jernvägsanläggningar, de företag, som skulle kunna tillgodogöra sig den nya lagstiftningen, jemförelsevis ganska få. Dessutom är uttrycket "*annan dermed jemförlig anläggning*" alltför obestämdt, att man derom skulle särskildt lagstifta, innan erfarenheten gifvit närmare stöd. Jag vidhåller således i förevarande afseende ej längre den uppfattning, jag inom komitén hade och som gick i samma riktning som Herr von Gegerfeldts nyssnämnda anmärkning. Inom komitén uttalade jag äfven den åsigten, att icke, på sätt Utskottet ifrågasatt, rättigheten att pantsätta jernväg borde lemnas uteslutande åt aktiebolag, utan äfven åt andra bolag, enskilde personer eller kommuner, hvilka ega dylika anläggningar. Men deremot har blifvit erinradt, att, då pröfningen skall bero på Kongl. Maj:t, det torde vara lämpligast att i början lagstifta endast för bolag, hvilka äro underkastade offentlig kontroll och hvilkas räkenskaper bättre åskådliggöra anläggningens ställning, än förhållandet är med sådana jernvägar, som kunna egas af enskilde. I denna del af Utskottets förslag instämmer jag således och gör det äfven i den åsigten, att beredandet af säkerhet icke bör göras till en rättighet för hvar och en, utan att ansökning derom skall till Kongl. Maj:t ingifvas för att af honom pröfvas, på det att Kongl. Maj:t, ur den vidsträcktare offentliga kreditens synpunkt, må afgöra, huruvida aktiebolagets ställning är sådan att rättigheten kan inrymmas, utan att denna kredit äfventyras, hvilket skulle kunna inträffa, om bolaget vore nära att afträda sina tillgångar och försättas i konkurs, men genom upptagande af lån mot säkerhet skulle lyckas för någon tid uppehålla sin vacklande ställning. Hvad Utskottet härutinnan föreslagit anser jag så mycket mera lämpligt, som den svenska lagstiftningen i många andra afseenden öfverlemnats en lika beskaffad pröfningsrätt åt Kongl. Maj:t.

Se vi nemligen på 1848 års lag om aktiebolag eller 1874 års lag om enskilda banker, eller gå vi till expropriationslagen, så finna vi att de samtliga förutsätta — naturligtvis ur olika synpunkter — att fråga om lagarnes användande — om de sökande skola få tillgodogöra sig lagbestämmelserna — är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att under det härvid visserligen till Kongl. Maj:t öfverlemnats afgörandet, om och huruvida de rättigheter, som lagen inrymmer, skola komma till användande, dessa lagar dock icke äro så blottade på alla vidare konstitutiva föreskrifter, som det nu föreliggande förslaget, hvilket hänvisar allt till Kongl. Maj:ts pröfning. Jag anser således, med dessa exempel för ögonen, att man bör öfverlemnats till Kongl. Maj:t att bedöma, huruvida inrymmandet af sådan säkerhet, hvarom här fråga, må beviljas, men finner det vara nödvändigt, att man derjemte söker göra lagens allmänna bestämmelse så vidt möjligt omfattande, till förekommande, så vidt ske kan, af de svårigheter och tvister, som otvivelaktigt skulle blifva en följd af tillämpningen utaf ett lagförslag, så naket som det här framställda.

Men här slutar också min öfverensstämmelse med Lag-Utskottets uppfattning af den föreliggande frågan. Jag anser nemligen Utskottet

hafva framkommit med ett förslag helt och hållet stridande mot grunden för det i allmänna inteckningslagen innefattade, af mig åberopade förbud för jernvägars belastande med inteckning enligt allmän lag. Jag talar nu endast om jernvägar, ty här är ju blott fråga om dessa, och såsom stöd för min uppfattning åberopar jag lagbyråns motiv för nämnda lagstiftning, hvilka åtfölja Kongl. Maj:ts till sistlidna Riksdag afgifna proposition angående lagfart å fång till fast egendom samt inteckning i sådan egendom jemte tillhörande författningar. Rörande detta ämne yttrar lagbyrån, vid motiveringen af stadgandet i inteckningsförordningens 16 §, följande, som jag ber att få citera: "Jernvägar, kanaler och andra dermed jemförliga anläggningar för den allmänna rörelsen äro till sin natur sådana, att de böra fortfara såsom ett helt för att kunna motsvara sin bestämmeelse. Det behöfves blott, att ett eller annat stycke af en dylik farled göres otillgängligt för rörelsen, för att ändamålet med hela farleden skall blifva förfeladt. Men ett sådant afbrott i dispositionsrätten öfver farleden skulle lätt inträffa, om ifrågakvarande slags anläggningar fingo belastas med inteckning enligt de härför i allmänhet gällande regler, enär, då hvarje äfven den minsta del kunde särskildt intecknas, den ock borde få särskildt utmätas och säljas till betäckande af den intecknade fordran." Vidare anför lagbyrån något längre ned: "Säkerhet för de obligationer, som utgifvas för de till anläggningarnes åvägbringande försträckta kapital, torde derföre böra sökas på annat sätt, och bland annat genom tryggande bestämmelser vid meddelandet af koncessionen för anläggningarne och af tillåtelsen att för dem exproprieras mark, samt vid fasthållelsen af bolagsordning för de bolag, som verkställa anläggningarne och af dem blifva egare. Men ett oeftergiffligt vilkor för att trygghet sålunda må kunna beredas är, att anläggningarne ej må kunna för andras räkning belastas med inteckningar, som skulle göra hvarje åtgärd för beredande af trygghet åt obligationsinnehafvarne maktlös; och i anledning häraf har ett allmänt förbud att inteckna ifrågakvarande slags anläggningar blifvit i förslaget infördt."

Häraf framgår, att lagbyrån grundat sin åsigt på den alldeles rigtiga uppfattningen, att en jernvägsanläggning icke bör vara annat än i sin helhet graverad och i följd deraf särskilda stycken deraf icke böra med inteckning belastas, emedan de då kunna skiljas från hela jernvägskomplexen. Antag nu, att det föreliggande lagförslaget godkännes, och att Kongl. Maj:t i enlighet dermed medgifver ett jernvägsbolag att, med samma vilkor, som inteckning medför, bereda säkerhet för erhållet lån uti den till jernvägen hörande mark, som alltså skulle behäftas med gravation — som borde anses lika med inteckning — utan att man likväl tillsett, huruvida särskilda stycken af nämnda mark varit intecknade; jag hemställer då, huruvida man icke utsätter sig just för *de* olägenheter, som lagbyrån velat undvika. Ty äro flera delar af jernvägen behäftade med speciela gravationer, så kunna dessa delar, hvar för sig, utmätas och försäljas, hvilket förhållande lagstiftaren ju velat förekomma. Skall under den föreslagna formen pantsättning af jernväg med verkan af inteckning kunna medgifvas, så anser jag att man i sammanhang dermed bör stadga som vilkor, att

*Angående
föreslagen
författning
rörande inteck-
ning i jernväg,
kanal m. m.
(Forts.)*

ingående
föreslagen
författning
örörande inteck-
ning i jernväg,
kanal m. m.
(Forts.)

vederbörande bolag först skall visa sig hafva förvärfvat eganderätt till hela anläggningen samt derå erhållit lagfart, hvartill det enligt den nya lagfartslagen blifvit skyldigt, äfvensom att den till jernvägen hörande fasta mark är löst från alla särskilda gravationer.

Jag inser emellertid de svårigheter, som härvid skulle möta i praktiskt hänseende, och det är derföre som jag icke tror ändamålet kunna ernås under den form, som Utskottet uppställt. Jag öfvergår nu till en närmare kritik af hvad Utskottet i första punkten föreslagit. Det heter:

»Vill aktiebolag, som erhållit tillstånd till anläggning af jernväg med rätt att förvärfva dertill erforderlig mark enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, i jernvägsanläggningen bereda säkerhet för lån till visst belopp, göre derom ansökan hos Konungen.»

Således är här ifrågasatt, att ett aktiebolag, så snart det fått koncession på anläggande af jernväg samt erhållit tillstånd att genom expropriation förvärfva till anläggningen erforderlig mark, skulle kunna hos Kongl. Maj:t begära att få i denna jernvägsanläggning inrymma säkerhet för lån, och om Konungen bifaller denna ansökan, skall från den dag kungörelsen om pantsättningen finnes i författningssamlingen intagen långgifvaren erhålla panträtt i denna mark med samma verkan, som vore inteckning beviljad. Endast derföre att Konungen sagt, att bolaget har rätt att genom expropriation tilltvinga sig rätt att förvärfva den för jernvägsanläggningen erforderliga mark, endast derföre och utan att eganderätten till denna mark behöfver vara i laga ordning förvärfvad skulle, från den dag kungörelse finnes iuförd i Svensk Författningssamling, denna mark på en sträcka af må hända 8 à 10 mil anses pantsatt, såsom vore den intecknad. Jag frågar, mine herrar, om man kan och bör stifta lag på en sådan basis? För några veckor sedan var här fråga om införsel i tjenstemäns löner. Jag ingick icke för min del på någon undersökning om principens rigtighet eller icke, utan yttrade mig endast beträffande förslagens formella sidor, men under diskussionen framhölls af flere talare det betänkliga och orimliga i en princip, enligt hvilken man skulle hafva rätt att pantsätta det man icke egde. Jag hemställer om det icke här gäller att inlåta sig i ännu vidsträcktare omfång på en pantsättning af hvad man ännu icke eger eller ens med säkerhet vet om man kommer att ega? Jag vill fästa uppmärksamheten å de villomeningar som synas rådande med afseende å betydelsen af expropriation. Dermed menar man icke ett laga fäng, utan en rätt, som statsmakterna för befrämjande af allmännyttiga ändamål lemnaat, att kunna mot egarens vilja tvinga honom att, mot ersättning, som i stadgad ordning fastställes, afstå sin eganderätt till jord, då sådant eljest ej kan ske utan dennes fria medgifvande. Dervid stannar expropriationen naturligtvis. Den är icke ett förvärf, utan allenast en rätt till förvärf; Detta kommer efteråt. Men kan man väl pantsätta hvad man icke förvärfvat? Jag tror icke att en sådan åsigt kan försvaras. Jag anser att, då inteckningslagen i allmänhet är så sträng, att den uttryckligen förbjuder intecknings beviljande förr än egendomen är lagfaren

*Angående
föreslagen
författning
rörande in-
teckning i jernväg,
kanal m. m.
(Forts.)*

det principenligt bör följa, att i fråga om dessa qvasi-inteckningar någon pantsättning icke bör ega rum med mindre det visas, att eganderätt är förvärfvad till den mark, som skall pantsättas. Jag påstår dessutom att, genom underlåtenhet att tillse det icke särskilda lotter eller delar af marken äro med in-teckning behäftade, stora förvecklingar vid inträffande konkurs kunna uppstå. Dessa delar kunna nemligen vara in-tecknade för enskildes fordringar och måste derföre särskiljas. Lag-Utskottet har visserligen icke blundat för detta förhållande, utan har omnämnt det i sin motivering, men Utskottet har blundat för de möjliga följderna, då det säger, att, »derest lagliga former för markens förvärfvande blifvit af bolaget åsidosatta, påföljden deraf synes i värsta fall blifva den, att löseskillingen för marken måste, i öfverensstämmelse med expropriationslagens föreskrifter, å nyo erläggas, samt en sådan påföljd, vid det förhållande att denna löseskilling i sin helhet i allmänhet icke läser uppgå till mera än 3 à 4 procent af anläggningskostnaden, skulle kunna ega rum, utan att den säkerhet, som blifvit långifvaren tillförsäkrad, derigenom skulle i anmärkningsvärd mån föringas.»

Jag vågar hemställa, huruvida detta kan anses vara riktigt resonneradt? Om det också vore ostridigt, hvilket jag likväl vågar betvifva, att 3 à 4 procent vore tillräckligt till denna inlösningssumma, huru skulle det gå, om det bankrutterade bolaget icke hade några penningar att för ändamålet disponera? Huru många tvister skulle dessutom icke kunna uppstå om olika förmånsrätt? Vidden och omfånget af dessa tvister kunna ej på förhand beräknas, men mig synes, att man så vidt ske kan bör förekomma dem. Ty det skulle i hög grad bidraga till nedsättande af den nya kreditinstitutionen, om, derest ett jernvägsbolag råkar i konkurs, långifvarne skulle få den sorgliga erfarenhet, att allt icke vore riktigt väl bestäldt. De skulle kunna säga: vi hafva tagit emot bolagets obligationer, emedan vi icke förmodade att någon sådan särskild pantsättning, som nu yppat sig, existerade.

Jag ber, mine herrar, att få fästa uppmärksamheten derpå, att den offentliga krediten bör värnas och skyddas; den är i sanning lika ömtålig, som en ung flickas rykte. Må vi derföre undvika att gå in på en lagstiftning, hvarigenom denna kredit uppenbarligen kan kränkas. Ty om en sådan erfarenhet, som nyss nämndes, i ett enda fall inträffade, kunde olägenheterna deraf drabba *alla* obligationer, som blifvit utfärdade af enskilda jernvägsbolag.

Mine herrar! man rigtar allt som oftast den förebråelsen mot oss jurister, att vi äro allt för benägne att rifva ned, men att vi icke söka att uppföra något nytt. Jag anser, i likhet med Lag-Utskottet, det vara svårt att lagstifta på detta område, men jag har dock vågat uppgöra ett förslag till lagstiftning i ämnet och ber att få uppläsa det samma och få det intaget i Kammarrens protokoll. Detta förslag lyder så:

«Förslag till förordning angående företrädesrätt till betalning utur jernvägsanläggning.

§ 1.

Angående
föreslagen
författning
rörande in-
teckning i jernväg,
kanal m. m.
(Forts.)

Vill aktiebolag, som erhållit tillstånd till anläggning af jernväg med rätt att förvärfva dertill erforderlig mark enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, utur jernvägsanläggningen bereda företrädesrätt till betalning för lån till visst belopp, göre derom ansökning hos Konungen. Finner Konungen skäl att ansökningen bifalla, utfärdas derom allmän kungörelse; och ege i thy fall innehafvare af de för nämnda lån utgifna förbindelser, vid försäljning af den till jernvägsanläggningen hörande fasta och lösa egendom, företrädesrätt till betalning utur köpeskillingen framför alla andra bolagets borgenärer, än sådana, som för sina fordringar åtnjuta förmåsrätt enligt allmän lag.

§ 2.

Der sådan rätt, hvarom här sägs, blifvit för flera lån beviljad, hafver den, som äldre lån eger, företräde, så framt ej annorlunda blifvit i kungörelse föreskrifvet.

§ 3.

Har staten vid beviljande af låneunderstöd till jernvägsanläggning, före denna förordnings utfärdande, förbehållit sig säkerhet uti anläggningen, då skall hvad derom blifvit aftaladt fortfarande lända till efterrättelse; och må ej heller sådan företrädesrätt till betalning, som enligt denna förordning vinnes, lända till förfång för annan fordran, som före nämnda tid uppstått.

§ 4.

Intill dess den gäld, för hvilken företrädesrätt till betalning enligt denna förordning beviljats, blifvit till fullo gulden, eger bolaget icke rätt att afyttra den till jernvägsanläggningen hörande mark eller, utan att Konungen dertill gifver lof, afsöndra någon del af nämnda mark. Likaledes vare det bolaget förbjudet att angående den till jernvägsanläggningen hörande fasta och lösa egendom ingå aftal, som till förnärmande af fordringsegares rätt kan leda.

Medlemmar af styrelsen eller bolaget, som öfverträda hvad sålunda är stadgadt, vare skyldiga, en för alla och alla för en, ersätta den genom sådan öfverträdelse uppkommande skada.

§ 5.

Finner Konungen, vid pröfning af den i § 1 omförmälda ansökning, särskilda bestämmelser, utöfver hvad denna förordning innehåller, till betryggande af fordringsegares rätt vara erforderliga, ege Konungen derom förordna.

Jag anhåller att nu få i korthet motivera detta förslag, och vill dervid fästa uppmärksamheten derå, att det skiljer sig från Utskottets

förslag på det sätt, att jag icke tänkt mig någon panträtt, utan endast en företrädesrätt till betalning för fordringen vid en eventuel försäljningen. Jag har uttryckligen intagit i lagförslaget stadgande derom, att andra borgenärer och således äfven inteckningshafvare skola först njuta dem tillkommande förmånsrätt till godo. Då Utskottet åberopat den preussiska lagstiftningen, ber jag få nämna, att jag i enlighet med denna lagstiftning gjort ett bolags rättighet att ur jernvägsanläggningen bereda denna företrädesrätt till betalning för lån beroende på det uttryckliga vilkors upptagande, att derigenom förutvarande privilegier skyddas. Vidare förekommer det i en annan punkt, att bolaget, förrän skulden blifvit betald, icke eger att afyttra den till jernvägsanläggningen hörande mark eller, utan Konungens lof, afsöndra någon del deraf; och har jag i den tredje punkten sökt att åt staten förvara den rätt, staten må hafva förbehållit sig vid beviljande af lån åt enskilda jernvägar. Slutligen har jag i 5 § intagit en föreskrift derom, att Kongl. Maj:t eger att tillägga de ytterligare bestämmelser, som till betryggande af fordringsgäres rätt kunna finnas erforderliga. Jag har hemtat denna föreskrift från gällande lag om aktiebolag, enligt hvilken Konungen eger att, vid stadfästade af bolagsordningen, tillse huruvida några särskilda bestämmelser, utöfver hvad bolagsordningen innehåller, må erfordras, och då sådana tillägga.

Jag vill nu icke i någon mån yttra mig, huruvida mitt förslag är antagligt eller icke. Jag har allenast redogjort för de skäl, som föranledt mig att, då jag icke kunnat biträda Utskottets förslag, framlägga detsamma; och på det att Utskottet må taga mitt förslag, äfvensom de åsikter som under diskussionen möjligen derom kunna yttras, i öfvervägande, samt enär Första Kammaren återremitterat Utskottets förslag till ny behandling, får jag anhålla, att denna Kammare måtte fatta ett enahanda beslut.

Grefve Sparre: Första Kammaren har återremitterat Utskottets betänkande, och jag tager alldeles för gifvet, att denna Kammare vid sådant förhållande äfven kommer att besluta återremiss. Utskottet får då taga i öfvervägande det amendement, som nyss blifvit framställt. Jag föreställer mig, att Kammaren vid denna långt framskridna tid icke skulle vara synnerligen road att höra ett långt meningsutbyte mellan mig och den siste ärade talaren, med hvilken jag ju i alla händelser får tillfälle att inom Utskottet närmare diskutera frågan. Om jag derigenom skulle undandra herrarne nöjet att få åhöra och vara vittnen till denna disputationsakt, ber jag därför om ursäkt. Jag anhåller om återremiss.

Härmed var öfverläggningen slutad. Derunder hade endast yrkats återremiss; och blef, sedan Herr Talmannen gifvit propositioner såväl på bifall till Utskottets förslag som på nyssnämnda yrkande, det förevarande utlåtandet till Utskottet återförvisadt.

§ 9.

Föredrogos och godkändes Riksdagens kanslis förslag:
till Riksdagens underdåniga skrivelser:
N:o 13, angående val af fullmäktige i Banken;
N:o 14, angående val af fullmäktige i Riksgäldskontoret;
samt till Riksdagens förordnanden:
N:o 15, för fullmäktige i Riksbanken;
N:o 16, för suppleanter till fullmäktige i Riksbanken;
N:o 17, för fullmäktige i Riksgäldskontoret; och
N:o 18, för suppleanter till fullmäktige i Riksgäldskontoret.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag rörande Kammarens i § 4 här ofvan antecknade beslut.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.